

Центральноукраїнський національний технічний університет

(повне найменування вищого навчального закладу)

Економічний факультет

(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))

Кафедра „Економіка, менеджмент та комерційна діяльність”

(повна назва кафедри (предметної, циклової комісії))

Допущена до захисту:

в.о. завідувача кафедри
економіки, менеджменту та
комерційної діяльності
к.е.н., доц

Оксана СТОРОЖУК

„___” _____ 20__ р.

(протокол засідання кафедри ЕМ та КД
№ __ від „___” _____ 20__ р.)

Кваліфікаційна робота

за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

на тему: «УДОСКОНАЛЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ
ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ»

Виконав: здобувач вищої освіти IV курсу,
групи МЕ-19

спеціальності 073 «Менеджмент»

ОПП «Менеджмент»

_____ Іраклій КВІРКВЕЛІЯ

Керівник: канд. екон. наук, доцент

_____ Олексій ЗАЯРНЮК

Рецензент: Головний бухгалтер ПП «Рулен»

Анна ПЕТРЕНКО

м. Кропивницький – 2023 рік

ВСТУП

На сьогоднішній день українські приватні підприємці все більше усвідомлюють переваги від втілення концепції сталого розвитку у своїх організаціях. Менеджмент підприємств на умовах сталого розвитку має на меті використання комплексного підходу до будь-якої активності: економічного зростання, адаптації до змін, виходу із кризової ситуації, післявоєнне відновлення.

Такі процеси достатньо чітко простежуються в організаціях, основним предметом діяльності яких є виробництво та продаж вітчизняної та іноземної сільськогосподарської техніки, оскільки вони працюють в достатньо сильних конкурентних умовах і вимушені імплементувати кращий досвід управління, в тому числі в контексті сталого розвитку.

Принципи, стратегії та механізми сталого розвитку економіки, соціальні компоненти бізнесу, соціальне підприємництво, економічний потенціал приватного підприємництва, соціальна відповідальність бізнесу є предметом наукових пошуків українських економістів, зокрема, серед них: Багров Н., Бондарчук Л., Борщук Є., Вовчок С., Гречко А., Загорський В., Квятковська Л., Макосій С., Харченко Т., Хаустова В. Незважаючи на це, проблема удосконалення менеджменту підприємств в умовах сталого розвитку, залишається та вимагає свого розв'язання.

Зазначене зумовило вибір теми, дало можливість сформулювати мету і завдання цієї кваліфікаційної роботи.

Мета і завдання дослідження. Мета, що заявлена в цій роботі, полягає в обґрунтуванні особливостей менеджменту підприємства в умовах сталого розвитку та розробці сучасних рекомендацій щодо його удосконалення.

Досягнення мети зумовило постановку і вирішення наступних завдань:

- дослідити сутність концепції сталого розвитку;
- вивчити особливості управління сталим розвитком на регіональному рівні;

- здійснити аналіз стану менеджменту приватного підприємства “Рулен”;
- провести аналіз господарської діяльності та фінансового становища приватного підприємства “Рулен”;
- розробити шляхи удосконалення інформаційного забезпечення менеджменту приватного підприємства;
- обґрунтувати напрями підвищення економічного потенціалу приватного підприємства “Рулен”.

Об’єктом дослідження є процес менеджменту приватного підприємства в контексті сталого розвитку в сучасних економічних умовах.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні проблеми удосконалення менеджменту приватного підприємства в контексті сталого розвитку.

Методи дослідження. Виконання дослідження супроводжувалося використанням таких методів та прийомів: індукції та дедукції, аналізу та синтезу – для дослідження теоретичних аспектів сталого розвитку підприємств; порівняння та фінансового аналізу – для оцінювання результатів економічної діяльності приватного підприємства “Рулен”; моделювання – для окреслення пріоритетних стратегічних напрямів зростання соціальної відповідальності бізнесу; графічний – для наочної ілюстрації явищ та процесів, які були досліджені у роботі.

В ході роботи були використані сучасні підходи до збору, обробки і аналізу інформації. Опрацьовано монографічні матеріали, звітність приватного підприємства “Рулен”, інформацію міжнародних конференцій, присвячених проблематиці сталого розвитку, літературні джерела, а також результати спілкування з менеджментом підприємства та власних спостережень.

Практична значущість полягає у можливості використання розроблених теоретичних положень та практичних ідей щодо поліпшення економічного потенціалу приватного підприємства.

Структура випускної кваліфікаційної роботи за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

1.1. Сутність концепції сталого розвитку

Концепція сталого розвитку має на меті забезпечення таких умов, при яких для наступних поколінь буде збережений доступ до чистої питної води, повітря, території для якісного життя.

Протягом останніх 50-60 років у світовій дискусії на порядку денному гостро стоять питання пов'язані із виживанням людства, ліквідацією бідності, забезпеченням доступу до якісної, чистої питної води, збереженням біорізноманіття, зменшення наслідків міграції населення, забрудненням Світового океану, швидкого зростання населення на планеті Земля.

Уперше дефініцію “сталий розвиток” було оприлюднено на Конференції в Ріо-де-Жанейро у 1992 році у межах прийняття “Порядку денного на XXI століття”. У цьому документі дається наступне визначення сталого розвитку – це розвиток, що задовольняє потреби теперішнього часу, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольнити свої власні потреби [55].

У вересні 2015 р. на Саміті Організації Об'єднаних Націй із сталого розвитку (штат Нью-Йорк) глави держав та урядів затвердили Порядок денний світового розвитку на період після 2015 р. із визначенням 17 глобальних цілей сталого розвитку.

Президентом України Володимиром Зеленським 30 вересня 2019 р. було підписано Указ “Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 р.” [66].

У сучасній науковій літературі є доволі велика кількість підходів до визначення сутності дефініції “сталий розвиток”. Найбільш вдалі, з нашої точки зору, згруповані в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Наукові підходи до визначення дефініції “сталий розвиток”

№ з/п	Вчений (вчені)	Сутність дефініції
1.	Борщук Є.М., с. 289	Біогармонійний або стійкий розвиток суспільства, прийнятний для збереження екологічної ніші людини
2.	Багров Н.В.	Гармонізація відносин трьох структурних підсистем цивілізованого світу – соціуму, економіки та навколишнього середовища.
3.	Мельник Л.Г.	Перманентне відтворення т.з. стану гомеостазу з періодичною зміною його рівня, за якого б відбувався постійний розв’язок суперечностей між внутрішніми компонентами системи, а зміна параметрів біосфери не виходила за межі фатальних для системи трансформацій.
4.	Буркінський Б.В., Степанов В.Н., Харічков С.К.	Здатність системи витримувати зміни, створені зовнішніми і внутрішніми впливами в економічних та екологічних підсистемах, а також здатність збереження визначеної динамічної рівноваги.
5.	Економічний енциклопедичний словник за ред. С.В. Мочерного	Незворотні та закономірні якісні зміни суспільства на основі раціонального поєднання і раціоналізації економічної, екологічної та соціальної сторін такого розвитку з урахуванням потреб майбутніх поколінь.
6.	Данилишин Б.М., Чернюк Л.Г., Фащевський М.І.	Комплексний розвиток господарства регіону, такий, що включає сукупність видів діяльності, що забезпечують тілесний, інтелектуальний і духовний розвиток територіальної громади та відтворюють і поліпшують середовище її проживання.
7.	Butlin, John	Розвиток при якому задоволення потреб нинішніх поколінь здійснюється без шкоди для можливостей майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби.

Джерело: [10; 6; 49; 12; 29; 27; 74]

У проєкті Концепції сталого розвитку України поняття сталого розвитку визначається як “процес гармонізації продуктивних сил, забезпечення задоволення необхідних потреб усіх членів суспільства за умови збереження й поетапного відтворення цілісності навколишнього природного середовища, створення можливості для рівноваги між його потенціалом і вимогами людей усіх поколінь”.

Станом на сьогодні вчені виділяють такі ключові характеристики концепції сталого розвитку:

- ✓ необхідність у рівності й справедливості у дотримання прав на розвиток, - з однієї сторони та між багатими та бідними - з іншої;
- ✓ застосування перспективних підходів до розробки програм;
- ✓ створення моделей і програм, використовуючи системний підхід;
- ✓ усвідомлення цінності, взаємозалежності та взаємозв'язків всіх рівнів сталого розвитку (місцевого, загальнодержавного, міжнародного);
- ✓ розуміння вагомості власного внеску у вирішення питання виживання та глобальний безпечний розвиток.

Нині сталий розвиток зумовлює необхідність глобальної координації розвитку національних економік та їхньої інтеграції. Сталий розвиток повинен володіти такою стійкістю, яка б забезпечувала діяльність екосистеми та людей як єдиної системи. Отже, постає необхідність у критеріях рівня споживання ресурсів, як валових, так і в розрахунку на душу населення [80].

Важливим чинником у впровадженні концепції сталого розвитку є виявлення її практичних індикаторів. Індикатор сталого розвитку – це кількісна характеристика одного чи більше векторів розвитку, яка робить можливою оцінку прогресу, підвищення результативності, якості та дієвості прийнятих управлінських рішень за допомогою об'єднання великих масивів даних та надання її людям, які приймають рішення [3]

Компоненти сталого розвитку зображені на рисунку 1.1.

Рис. 1.1. Компоненти сталого розвитку

Джерело: згруповано автором на основі [16]

Варто відмітити, що перераховані компоненти виступають у ролі динамічних елементів механізму реалізації регіональної, національної та міжнародної економіки, вдале поєднання яких робить можливим визначення структури моделі.

Призма сталого розвитку, авторами якої є Шпангенберг Й. та Боніот О. акумулює чотири складових:

- соціальний вимір (людський капітал);
- економічний вимір (штучний капітал);
- екологічний вимір (природний капітал);
- інституційний вимір (соціальний капітал) [78].

Реально, ці складники вважаються ключовими семантичними утвореннями, відповідно яких розрізняють терміни сталого розвитку. Однак такий поділ має опосередковане значення, що зумовлює поділ на менші групи. Умовами такого поділу є індекси сталого розвитку (sustainability index) – сукупність умов, відповідно яких втілена стратегія є успішною або неуспішною. Виділяють наступні індекси-цілі сталого розвитку (табл. 1.2.).

Враховуючи значну кількість індексів та індикаторів можна припустити можливість об'єднання в групи за термінологією сталого розвитку, враховуючи семантику її складників, а також сферу застосування означених термінів.

Таблиця 1.2.

Ключові індекси-цілі сталого розвитку

№ з/п	Індекс-ціль
1.	Подолання бідності
2.	Міцне здоров'я і добробут
3.	Подолання голоду
4.	Якісна освіта
5.	Гендерна рівність
6.	Наявність питної чистої води та належні санітарні умови
7.	Доступна енергія
8.	Гідна праця та економічне зростання
9.	Сталий розвиток міст та спільнот
10.	Відповідальне споживання та виробництво
11.	Ліквідація нерівності
12.	Пом'якшення наслідків зміни клімату
13.	Збереження морських ресурсів
14.	Мир, справедливість та сильні соціальні інститути
15.	Партнерство заради сталого розвитку

Джерело: згруповано автором на основі [49]

Отже, варто зазначити, що концепція сталого розвитку здійснює вагомий вплив на її теорію, робить можливим її розгляд у взаємозв'язку, взаємообумовленості та взаємодії її окремих складників, які разом забезпечують дотримання соціального прогресу, економічного зростання та охорону навколишнього природного середовища.

1.2. Теоретичні аспекти менеджменту сталого розвитку підприємства

Вітчизняні підприємства нині перебувають під постійними ракетними обстрілами та загрозою фізичного знищення, з одного боку, та необхідністю

економічної, законодавчої, соціальної, екологічної та інституційної адаптації до стандартів Європейського Союзу, з іншого.

Ключовим стратегічним напрямом розвитку європейського співтовариства є втілення цілей сталого розвитку. Чим тривалішим буде нестійкий розвиток, тим більш серйозними будуть його наслідки. Тому керівникам підприємств вже зараз необхідно докласти максимум зусиль для зміни траєкторії розвитку їх підприємств у відповідності з цілями та принципами сталого розвитку.

Сталий розвиток - це не заморожений гармонійний стан, а динамічний процес змін, де обсяги використання ресурсів, науково-технічний прогрес, інституційні перетворення не здійснюються за рахунок майбутніх поколінь.

Дотримання сталого розвитку полягає у необхідності створення суспільства, ціннісні мотиви людей, які мешкають у цьому суспільстві не допускають такої поведінки (підприємництва, господарської діяльності, особистого споживання), яка буде руйнувати середовище існування. Концепція сталого розвитку передбачає розвиток суспільства у гармонії з природою, навколишнім світом.

Сталий розвиток підприємства має на меті створення системи ефективного менеджменту, яка вибудовується на певних принципах (рисунок 1.2).

Концепція сталого розвитку має багато прихильників, але більшість управлінців про неї, поки що, не знають. Для них поняття сталого розвитку залишається абстрактним та не до кінця зрозумілим. Також вони достатньо скептично ставляться до можливості втілення ідей та принципів сталого розвитку. Для того, аби потенціал сталого розвитку був реалізований, його необхідно інтегрувати до загальної системи менеджменту підприємства. Сталого розвитку неможливо досягти в рамках одного підприємства. Сталий розвиток - це філософія поведінки, якої мають дотримуватися споживачі, підприємці, власники підприємств, їх менеджмент, керівники регіонів, очільники держав та їхні уряди.

Рис. 1.2 Принципи сталого розвитку підприємства

Джерело: сформовано автором на основі [34]

Розгляд підприємства як системи, що здатна тримати баланс між стійкістю та флексibilitістю, як правило, вивчається в рамках трьох складників: економічного, соціального та екологічного. Економічний розвиток розглядається через призму зростання фінансових показників, поліпшення економічно-фінансової безпеки, зростання інвестицій, зменшення плинності кадрів, збільшення власного капіталу та основних фондів. Соціальний розвиток на підприємстві передбачає зростання рівня заробітної плати, зменшення конфліктів, підвищення компетенцій співробітників та їх рівня кваліфікації. Екологічний розвиток підприємства передбачає впровадження нових екологічно нейтральних виробництв, технологій, зменшення парникових газів, шкідливих викидів, зростання

екологічної освіти у співробітників.

Ключовими ознаками сталого розвитку підприємства як системи, на нашу думку, є (рисунок 1.3):

Рис. 1.3 Ознаки сталого розвитку підприємства

Джерело: сформовано автором на основі [34]

Сталий розвиток підприємства зумовлений дією внутрішніх та зовнішніх чинників, серед яких виділяють наступні (рис. 1.4):

Сталий розвиток забезпечується завдяки системній взаємодії та взаємному впливові різноманітних елементів внутрішнього та зовнішнього середовища, завдяки вмілому використанню ресурсів, ефективному веденню конкурентної боротьби, наявним конкурентним перевагам, використанню стратегічного менеджменту в діяльності управлінців. Кроками, які характеризують впровадження елементів сталого розвитку у роботі підприємства можуть бути наступні: збільшення кількості клієнтів, економніше використання усіх видів ресурсів, зменшення кредиторської та дебіторської заборгованості, утримання наявних клієнтів, збільшення

конкурентних переваг, поліпшення ділової репутації. Практика свідчить, що економічного успіху та збільшення ефективності власної діяльності загалом досягають ті підприємці, що реалізують політику сталого розвитку через соціальну та екологічну складову.

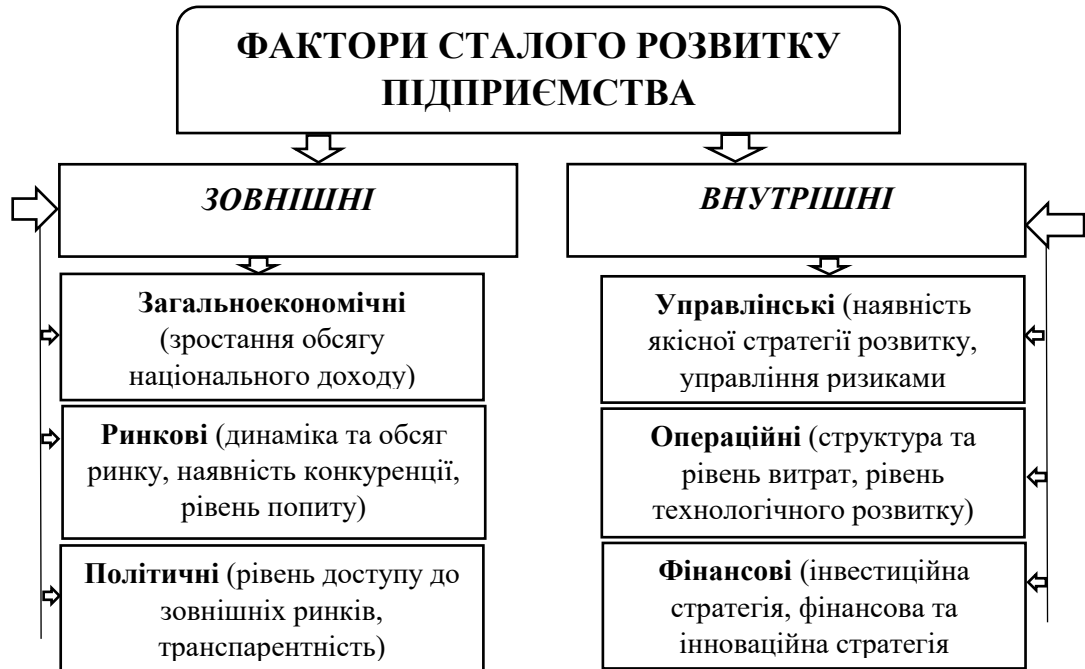

Рис. 1.4 Фактори сталого розвитку підприємства

Джерело: сформовано автором на основі [34]

Висновки вчених доводять, що продуктивність використання ресурсів повинна суттєво підвищитися, аби зменшити втрати від соціальної та екологічної цінності [73]. Це положення стосується таких параметрів, як створена додана вартість та вартість спожитих ресурсів. Сталий розвиток підприємства повинен забезпечуватися збалансованим поєднанням економічної, соціальної та екологічної складової з одночасним скороченням спожитих ресурсів.

Концепція сталого розвитку неодмінно має бути імплементована в стратегію розвитку підприємства та позначитися на усіх його бізнес-процесах, якщо топ менеджментом організації прийнято рішення дотримуватися принципів сталого розвитку. Тобто системній модернізації підлягатимуть усталені практики, організаційна поведінка, методи прийняття

рішень, стосунки “керівник-підлеглий”, культура поводження з клієнтами, їх залучення та утримання. Два ключових моменти, яких мають стосуватися зміни, це - вищий рівень прозорості перед власними співробітниками і стейкхолдерами та удосконалення процесів контролю на постійній основі.

Концепція сталого розвитку повинна бути імплементована у виробничі процеси, бізнесову активність, планування діяльності, контролю та забезпечуватися інформаційною підтримкою. Управління має стати більш прозорим через зростання рівня підзвітності.

1.3. Управління сталим розвитком на регіональному рівні

Сталий регіональний розвиток є запорукою ефективного використання наявних ресурсів та задоволення потреб теперішніх та майбутніх мешканців. Цільовими показниками тут слугують: зростання економічних та соціальних можливостей; зростання енергетичної незалежності регіону; дотримання екологічної безпеки; задоволення економічних запитів населення.

Фактори, які впливають на реалізацію цілей сталого розвитку регіону включають економічні, соціальні, політичні, екологічні та роблять можливим управляти механізмом сталого розвитку регіону.

Україна знаходиться на фінальній стадії адміністративно-територіальної реформи, завершуються процеси децентралізації, в т.ч. фінансових повноважень. Нині, коли триває військова агресія російської федерації проти України, повний перехід на рейки децентралізації в частині фінансових потоків не є можливим, тому необхідно фіналізувати реформу місцевого самоврядування, остаточне визначення владних повноважень на місцях. Паралельно з цими процесами, необхідно вирівняти внутрішні економічні, соціальні, екологічні дисбаланси між регіонами країни.

Принципово нового організаційно-ресурсного забезпечення потребує система заходів щодо використання соціального та економічного потенціалу ризикогенних територій, а також формування сучасних систем управління

природно-техногенною та екологічною безпекою [65].

Варто погодитись із достатньо вдалим визначенням концептуальних засад сталого розвитку регіону, яке наводять науковці Чирва О. та Осадчук Н., говорячи, що “в основу його покладено лежать цільові показники просторової організації суспільних відносин, які урівноважують інтереси міських жителів; орієнтовані на підвищення енергетичної ефективності регіону, екологічної безпеки, розумного користування природними можливостями; враховувати економічні, соціальні та екологічні інтереси мешканців [70].

Менеджмент сталого розвитку регіону в умовах децентралізації має ґрунтуватися на збалансуванні його конкурентних переваг (економічних, соціальних, політичних, екологічних), під дією як внутрішніх, такі зовнішніх факторів, способом означення відповідних цілей та інструментів сталого розвитку регіону; з’ясування суб’єктів та об’єктів впливу; вироблення певного алгоритму ухвалення рішень.

Ключовими завданнями управління сталим розвитком на регіональному рівні є (рисунок 1.5):

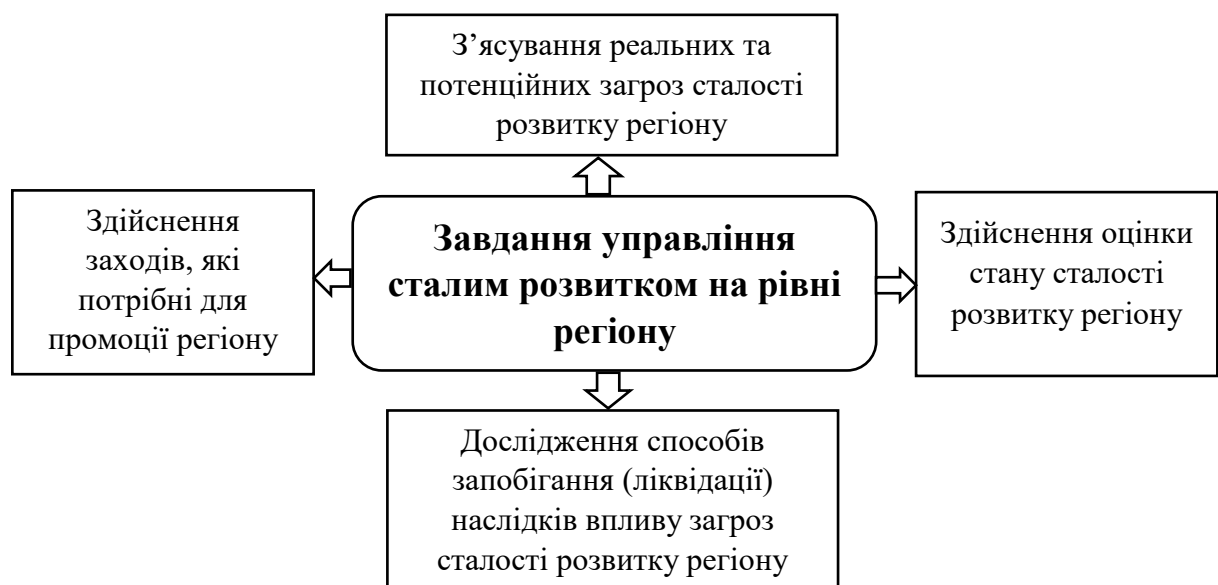

Рис. 1.5 Завдання управління сталим розвитком на регіональному рівні

Джерело: сформовано автором на основі [70]

Основними функціями управління сталим розвитком на регіональному рівні є:

- ✓ Проведення діяльності відносно напрацювання стратегії сталого розвитку;
- ✓ Систематизація показників оцінки стану сталості регіонального розвитку;
- ✓ Оцінка ризиків сталого розвитку;
- ✓ Корекція та адаптація, відповідно умов, які змінилися;
- ✓ Оцінка ключових показників життєдіяльності регіону та здійснення моніторингу стану сталості основних підсистем стратегії сталого розвитку;
- ✓ Пом'якшення потенційних загроз сталості розвитку регіону.

Основними принципами управління сталим розвитком на регіональному рівні є:

- принцип системності та збалансованого вибору (відслідковування найважливіших показників діяльності регіону та пріоритетні напрями його розвитку);
- принцип розробки економічних, соціальних, політичних та екологічних фактичних результатів життя регіону;
- принцип регулярності надання звітних даних по визначеним індикаторам;
- принцип визначення вагомості відхилень ключових показників від планових (межа допустимих відхилень).

Органи місцевого самоврядування повинні здійснювати управління сталим регіональним розвитком, дбаючи про постійне поліпшення управлінських процесів, зростання добробуту місцевих мешканців, підвищення рівня задоволеності якістю життя.

Управління сталим розвитком на регіональному рівні може відбуватися у режимі стійкого, хиткого або кризового стан, до яких, відповідно, можуть застосовуватися диференційовані стратегії мінімізації загроз. Визначення режиму функціонування проводиться за допомогою шкали показників

цілісних показників сталого розвитку регіону.

Децентралізація повинна враховувати регіональну специфіку сталого розвитку. Це дасть можливість більш повно використовувати можливості регіонів. Збільшення прав та повноважень органів місцевого самоврядування створюють сприятливі потенційні можливості для якісних економічних та соціальних перетворень у регіоні, зростання комфортності проживання для місцевих мешканців.

Поліпшення рівня життя населення регіону - це комплексне завдання, що має на меті:

- зменшення соціальної стратифікації, дотримання продуктивної зайнятості, зростання заробітних плат працюючих громадян, зменшення рівня безробіття;
- удосконалення системи соціального захисту населення, поліпшення рівня пенсійного забезпечення;
- зростання інвестицій в систему закладів охорони здоров'я, профілактика рівня захворюваності, пропагування принципів здорового та тривалого життя, заохочення населення заняття фізичною культурою і спортом;
- зростання державних інвестицій у дошкільну та шкільну освіту, поліпшення матеріально-технічного забезпечення шкіл та професійно-технічної освіти, взаємоузгодження ринку освітніх послуг та реального сектору економіки в питанні забезпечення національної економіки кваліфікованими кадрами;
- фінансування мистецьких заходів, проєктів, різноманітних івентів культурного спрямування, з метою забезпечення самобутності, національної самоідентичності, культурних традицій, обрядів, звичаїв;
- продовження здійснення антикорупційної політики на всіх рівнях державного та місцевого управління, проведення профілактичних заходів по ліквідації незаконного обігу наркотиків в державі, викорінення незаконних обладунків та тіньових схем у тіньовій сфері економіки;

- розвиток системи молодіжного житлового будівництва, стимулювання, в т.ч. фінансове розвитку ринку особистого житлового будівництва, ліквідація білих плям у питаннях виділення земельних ділянок, удосконалення механізму здешевлення позик, доступна іпотека;
- нарощування інвестицій у будівництво та реконструкції автомобільних доріг загальнодержавного та місцевого значення, зростання кількості автобанів, збільшення пропускної спроможності автодоріг, продовження практики використання платних автомагістралей;
- зростання рівня комфорту проживання населення регіонів, удосконалення інфраструктури, створення інклюзивного та доступного середовища для жителів, зменшення крайньої поляризації.

Не менш важливо задля якісної побудови системи управління сталим розвитком на регіональному рівні варто заохочувати екологічну стабільність навколишнього природного середовища мешканців регіону, для чого:

- ✓ Здійснювати постійне поліпшення державним та міським розвитком у галузі природного середовища та екологічної політики, поліпшення рівня використання природних ресурсів, дбайливе ставлення до природи;
- ✓ Впровадження принципів циркулярної економіки, впровадження енергоощадних технологій, зменшення шкідливих викидів а атмосферу;
- ✓ Підвищення вимог до підприємств (підприємців) стосовно дотримання екологічного законодавства та посилення рівня відповідальності за порушення дій у природоохоронній сфері, проведення просвітницької роботи серед населення з метою формування свідомого екологічного мислення, бережного ставлення до природи та усвідомлення її захисту;
- ✓ Розширення повноважень екологічних інспекцій, збільшення розмірів штрафних санкцій за порушення екологічного законодавства, збільшення питомої ваги виконання судових рішень по справах порушення дотримання екологічних норм, неухильне притягнення до відповідальності підприємців за недотримання екологічного законодавства;
- ✓ Продовження позитивної практики залучення та імплементації у

вітчизняне законодавче поле кращих європейських та світових стандартів у галузі сталого екологічного розвитку.

Сталий розвиток будь-якого регіону забезпечується дотриманням певних принципів (рисунк 1.6):

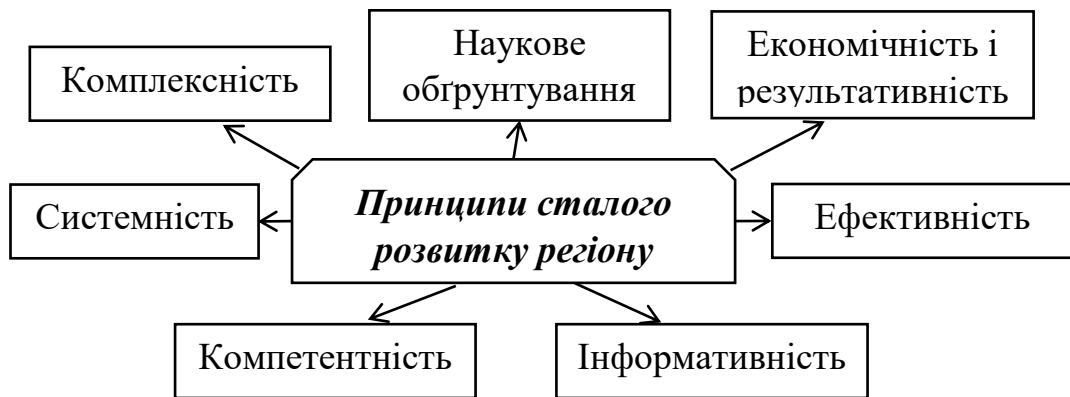

Рис. 1.6. Принципи сталого розвитку регіону

Джерело: сформовано автором на основі [70]

Принцип системності означає, що сталий розвиток регіону доцільно розглядати як єдине ціле. Елементами підсистеми є економічна, соціальна, політична та екологічна складові.

Принцип наукового обґрунтування. Всі дії, кроки і заходи, які здійснюються в межах формування та підтримки функціонування сталості розвитку регіону повинні виконуватися з дотриманням наукових підходів.

Економічність і результативність. Усі кроки із забезпечення сталого розвитку регіону мають бути економічно обґрунтованими.

Інформативність. Чи не найважливішим принципом сталого розвитку регіону є якісна, повна, достовірна, своєчасна, захищена від сторонніх впливів та надійно збережена інформація.

Комплексність. Цей принцип передбачає розгляд регіону в цілому, показувати взаємний вплив та наслідків усіх адміністративних утворень, які діють в межах регіону.

Компетентність. Кожен крок, дія, наказ, програма має бути прийнята та реалізована компетентними фахівцями, що знаються на своїй праві.

Ефективність. Дотримання даного принципу передбачає ефективне

залучення фахівців, грошових коштів, основних фондів, дотримання запланованих строків чого чи іншого етапу. Принципом ефективності має бути пронизана будь-яка діяльність у регіоні (економічна, соціальна, політична, екологічна), яка спрямована на забезпечення сталого розвитку.

Кожна область України є унікальною, особливою, неповторною. Кожному адміністративно-територіальному утворенню притаманні специфічні особливості. Тому і управління сталим розвитком регіону повинне містити не стандартний комплекс інструментів. Знеособлено до рівня регіонального управління надзвичайно важливо пам'ятати про важливість економічних інструментів, за допомогою яких варто імплементувати новітні науково-технічні досягнення, інновації, елементи індустрії 4.0, переваги зеленої економіки, безвідходного виробництва.

Не менш важливими у регіоні є соціальні проблеми мешканців. Вирішення питань соціального захисту, питань нарощення обсягів житлового будівництва, комплексу проблем внутрішньо-переміщених людей, соціальних виплат для них, відновлення втрачених документів, влаштування дітей у дитячі садочки, цілого спектру проблем, які стосуються людей з обмеженими фізичними, психологічними та сенсорними порушеннями.

Створенню гідних, безпечних робочих місць, сприянню ефективній, вільно обраній зайнятості, підвищенню інноваційної діяльності, підприємницькій активності, самозайнятості, ліквідації робочих місць з небезпечними і шкідливими умовами праці має бути приділено ключову увагу управлінню сталим розвитком на регіональному рівні.

Не можна оминати увагою й необхідність використання такого дієвого інструменту управління сталим розвитком регіону як участь громади у прийнятті рішень, генеруванні нових ініціатив та пропозицій стосовно поліпшення життя територіальної громади, проведення громадських слухань з різних питань життєдіяльності громади, проведення відкритих сесій міської ради та запрошення на них громадських активістів, висвітлення різноманітних аспектів міського життя на Інтернет-ресурсах, використання

інструментів електронних петицій.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТАНУ МЕНЕДЖМЕНТУ ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА “РУЛЕН”

2.1. Організаційна характеристика приватного підприємства “Рулен”

Підприємство у своїй діяльності керується законодавством, статутом та локальними актами, які розроблено у відповідності до законодавства.

Підприємство є юридичною особою, має відокремлене майно, самостійний та зведений баланс, поточні рахунки в українських банках, торговельну марку, печатки, штампи та фірмовий бланк зі своїм найменуванням.

Підприємство за організаційно-правовою формою є приватним підприємством.

Підприємство має цивільні права та несе обов’язки, необхідні для здійснення будь-яких видів діяльності, що не заборонені законодавством.

Підприємство створене на невизначений термін і може користуватися всіма правами, наданими юридичній особі законодавством.

Органами управління ПП “Рулен” є: загальні збори та директор.

Загальні збори є вищим органом підприємства. Діяльність загальних зборів регулюється статутом підприємства та законодавством України. Підприємство щороку скликає Загальні збори (річні Загальні збори), але не рідше одного разу на рік. Усі інші загальні збори, крім річних загальних зборів, вважаються позачерговими.

Директор підзвітний загальним зборам та є одноосібним виконавчим органом, який здійснює управління поточною діяльністю ПП “Рулен”. Права, обов’язки та компетенція директора визначаються статутом підприємства та законодавством України.

Метою (цілями) діяльності підприємства є задоволення суспільних та економічних потреб юридичних і фізичних осіб в продукції, роботах та послугах, а також здійснення виробничої, комерційної, посередницької діяльності та надання послуг, у відповідності та на умовах, визначених законодавством та статутом з метою одержання прибутку (доходу).

Приватне підприємство “Рулен” реалізує запасні частини до сільськогосподарської техніки, а саме підшипники, клапани, фільтри, шарніри, кардани, хрестовини, гідравлічне обладнання, гайки, болти, амортизатори, рем. комплекти, ущільнювачі, стопори, ремені, муфти, редуктори, коробки передач, поршні, датчики температури, шківни, насоси та інше.

Крім того, в асортименті підприємства є трансмісійні та гідравлічні мастила, антифризи, лакофарбові матеріали для сільськогосподарської техніки.

Підприємство є власником майна переданого йому засновниками у власність як внесок до статутного фонду; майна та майнових прав придбаних підприємством на законних підставах; продукції, виробленої підприємством у результаті господарської діяльності; отриманих прибутків (доходів).

Майно підприємства складають його основні фонди та оборотні кошти, а також інші цінності, вартість яких відображається в самостійному балансі підприємства.

Підприємство здійснює володіння, користування і розпорядження належним йому майном через уповноважені органи та посадових осіб, які діють відповідно до своїх повноважень.

Джерелами формування майна підприємства є внески засновників; прибутки, отримані від реалізації продукції, робіт, послуг, а також інших видів господарської діяльності; прибутки від цінних паперів; кредити банків та інших кредиторів; безоплатні, благодійні внески, пожертвування.

Статутний капітал підприємства становить триста вісімдесят тисяч гривень 00 копійок і сформований за рахунок грошових внесків засновників.

Статутний капітал поділено на частки однакової номінальної вартості: Квірквелія Іраклій Геннадійович - 76 000 грн, Шепотинник Вікторія Геннадіївна - 304 000 грн.

Підприємство має право змінювати (збільшувати або зменшувати) розмір статутного капіталу. Рішення про збільшення або зменшення розміру статутного капіталу приймається загальними зборами. Розмір статутного капіталу може бути збільшено шляхом внесення додаткових вкладів засновників або вступу до підприємства нового засновника.

Підприємство формує резервний фонд шляхом щорічних відрахувань від чистого прибутку підприємства або за рахунок нерозподіленого прибутку. Розмір резервного фонду створюється в розмірі 25% від статутного капіталу. Розмір щорічних відрахувань до резервного фонду визначається рішенням загальних зборів, але не може бути меншим 5 відсотків суми чистого прибутку. Резервний фонд створюється для покриття збитків підприємства, а також для збільшення статутного капіталу, погашення заборгованості у разі ліквідації підприємства та інших цілей, відповідно до рішень прийнятими загальними зборами.

Порядок розподілу прибутку підприємства визначається рішенням загальних зборів відповідно до законодавства та статуту. Прибуток підприємства утворюється з надходжень від господарської діяльності після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат на оплату праці. З балансового прибутку підприємства сплачуються відсотки по кредитах банків, а також вносять передбачені законодавством податки та інші платежі до бюджету. Чистий прибуток, одержаний після зазначених розрахунків та сплати дивідендів, залишається в повному розпорядженні підприємства. За рахунок чистого прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства:

- виплачуються дивіденди;
- створюється та поповнюється резервний фонд;
- накопичується нерозподілений прибуток (покриваються збитки).

Підприємство виплачує дивіденди виключно грошовими коштами.

Виплата дивідендів здійснюється з чистого прибутку звітного року в обсязі, порядку та строки, встановлені рішенням загальних зборів та пропозицією директора. Дивіденди за частками виплачуються тільки у тому випадку, якщо підприємство за підсумками діяльності за рік, отримало прибуток. Загальні збори мають право приймати рішення про недоцільність нарахування дивідендів на частки за підсумками роботи підприємства за рік і кошти чистого прибутку направляти на розвиток підприємства.

Порядок покриття збитків підприємства визначається рішенням загальних зборів відповідно до законодавства та статуту. Збитки від діяльності підприємства покриваються в першу чергу з резервного фонду. У випадку недостатності коштів резервного фонду, загальні збори приймають рішення про покриття збитків з інших джерел відповідно до законодавства.

Кожному засновнику надається однакова сукупність прав, включаючи право:

- ✓ Брати участь в управлінні підприємством;
- ✓ Обирати органи управління підприємства, визначені в цьому статуті, та бути обраним до них;
- ✓ Розпоряджатися частками, що їм належать, у порядку, визначеному законодавством та статутом;
- ✓ Отримувати дивіденди;
- ✓ Отримати, у разі ліквідації підприємства, частину його майна або вартості майна підприємства, у порядку, встановленому законодавством;
- ✓ Отримувати інформацію про господарську діяльність підприємства, у порядку, передбаченому законодавством та внутрішнім положенням;

Кожний засновник має кількість голосів для вирішення кожного питання на загальних зборах пропорційну розміру чого часток у статутному капіталі. Засновники можуть мати й інші права, передбачені законодавством. Гарантії захисту прав засновників встановлюються законодавством.

Засновники зобов'язані:

- Дотримуватися статуту, інших внутрішніх документів підприємства;
- Виконувати рішення загальних зборів, інших органів управління підприємства;
- Виконувати свої зобов'язання перед підприємством, у тому числі пов'язані з майновою участю;
- Всебічно сприяти підприємству в його діяльності;
- Оплачувати частки у розмірі, порядку та засобами, що передбачені цим статутом та рішеннями загальних зборів;
- Не розголошувати комерційну таємницю та конфіденційну інформацію про діяльність підприємства;
- Утримуватися від дій, що можуть завдати збитків або зіпсувати ділову репутацію підприємства;
- Приймати участь у кожних загальних зборах.

Органами управління підприємства є: загальні збори та директором.

Загальні збори є вищим органом підприємства.

Діяльність загальних зборів регулюється цим статутом та законодавством.

Підприємство щороку скликає загальні збори (річні загальні збори), але не рідше одного разу на рік. Усі інші загальні збори, крім річних загальних зборів, вважаються позачерговими.

2.2. Аналіз господарської діяльності та фінансового становища приватного підприємства “Рулен”

Здійснивши аналіз господарської діяльності та провівши фінансову оцінку роботи приватного підприємства “Рулен” можемо говорити про наступне.

Необоротні активи з 2018 р. по 2019 р. зросли на 1,4 млн. гривень (+12,4%), впродовж 2019-2020 років стали менше на 2,7 млн. гривень (-

1,6%), за 2020-2021 р. стали більше на 1,9 млн. гривень (+19,2%), у 2022 р. порівняно з 2021 р. погіршились на 0,9 млн. гривень (-7,9%) (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1

Активи приватного підприємства «Рулен», млн. гривень

Статті	Роки					Темпи приросту до попереднього року, %			
	2018	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Основні засоби	6,59	7,92	5,13	6,85	5,83	20,2	-35,3	33,5	-14,9
первісна вартість	8,45	10,57	9,14	12,86	11,99	25,0	-13,5	40,7	-6,8
знос	1,86	2,64	4,01	6,02	6,16	42,1	51,8	49,9	2,3
Інші необоротні активи	4,45	4,48	4,60	4,75	4,85	0,7	2,7	3,2	2,1
Необоротні активи - всього	11,04	12,41	9,73	11,60	10,68	12,4	-21,6	19,2	-7,9
Виробничі запаси	0,00	0,00	0,00	0,14	0,32	-	-	100,0	122,3
Незавершене виробництво	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-
Готова продукція	136,50	144,96	149,55	204,60	262,94	6,2	3,2	36,8	28,5
Товари	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	11,75	25,49	34,69	33,89	55,28	116,9	36,1	-2,3	63,1
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	9,64	6,73	4,28	4,07	7,75	-30,2	-36,4	-4,9	90,5
Інша поточна дебіторська заборгованість	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	-	-	100,0	117,2
Гроші та їх еквіваленти	0,00	0,18	0,26	0,71	3,14	100,0	48,7	172,4	343,3
Витрати майбутніх періодів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-
Інші оборотні активи	1,82	1,84	0,06	0,54	0,57	0,9	-96,7	796,5	6,5
Оборотні активи - всього	159,7	179,2	188,8	243,9	330,0	12,2	5,4	29,2	35,3

Джерело: додатки Б1, Б2, Б3, Б4, Б5

Основні засоби впродовж 2018-2019 років підвищились на 1,3 млн. гривень (+20,2%), за 2019-2020 р. скоротились на 2,8 млн. гривень (-35,3%), впродовж 2020-2021 років покращились на 1,7 млн. гривень (+33,5%), у 2022 р. порівняно з 2021 р. скоротились на 1 млн. гривень (-14,9%). Первісна вартість основних засобів у 2019 р. порівняно з 2018 р. поліпшилась на 2,1 млн. гривень (+25%), за 2019-2020 р. знизилась на 1,4 млн. гривень (-13,5%), за період з 2020 р. до 2021 р. покращилась на 3,7 млн. гривень (+40,7%), за період з 2021 р. до 2022 р. скоротилась на 0,9 млн. гривень (-6,8%); знос основних засобів за 2018-2019 р. поліпшився на 0,8 млн. гривень (+42,1%), у

2020 р. порівняно з 2019 р. покращився на 1,4 млн. гривень (+51,8%), з 2020 р. по 2021 р. зріс на 2 млн. гривень (+49,9%), впродовж 2021-2022 років став більше на 0,1 млн. гривень (+2,3%) (рис. 2.1)

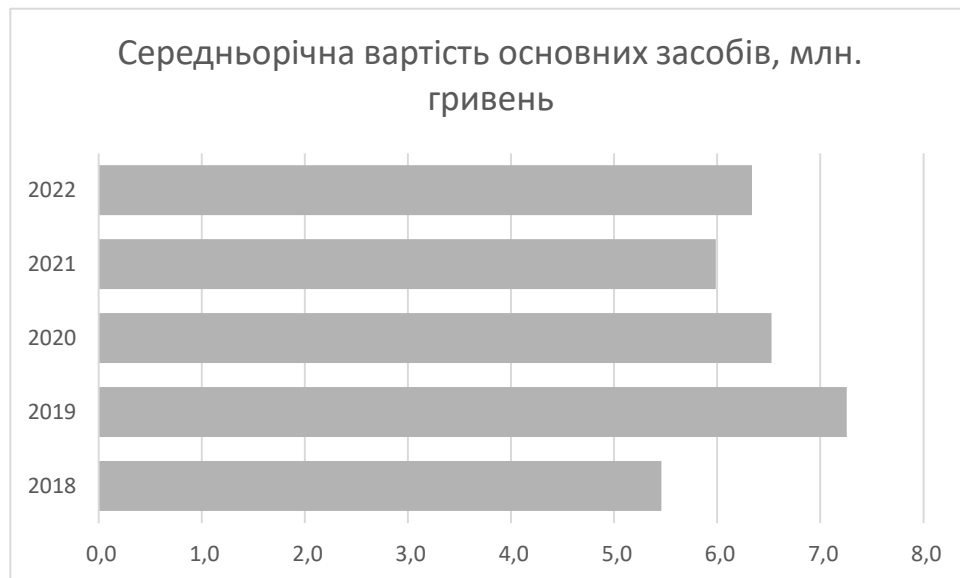

Рис. 2.1. Середньорічна вартість основних засобів приватного підприємства “Рулен”

Джерело: додатки Б1, Б2, Б3, Б4, Б5

Інші необоротні активи протягом 2019-2018 р. залишились на рівні 4,5 млн.грн., впродовж 2019-2020 років підвищились на 0,1 млн. гривень (+2,7%), за період з 2020 р. до 2021 р. підвищились на 0,1 млн. гривень (+3,2%), за 2021-2022 р. зросли на 0,1 млн. гривень (+2,1%).

Оборотні активи впродовж 2018-2019 років виросли на 19,5 млн. гривень (+12,2%), з 2019 р. по 2020 р. покращились на 9,6 млн. гривень (+5,4%), з 2020 р. по 2021 р. стали більше на 55,1 млн. гривень (+29,2%), впродовж 2021-2022 років поліпшились на 86,1 млн. гривень (+35,3%).

Виробничих запасів за період з 2018 р. до 2020 р. не було, з 2020 р. по 2021 р. вони зросли на 0,1 млн. гривень (+100%), у 2022 р. порівняно з 2021 р. збільшились на 0,2 млн. гривень (+122,3%).

Готова продукція з 2018 р. по 2019 р. поліпшилась на 8,5 млн. гривень (+6,2%), за період з 2019 р. до 2020 р. стала більше на 4,6 млн. гривень (+3,2%), з 2020 р. по 2021 р. стала більше на 55,1 млн. гривень (+36,8%), впродовж 2021-2022 років зросла на 58,3 млн. гривень (+28,5%).

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги за період з 2018 р. до 2019 р. поліпшилась на 13,7 млн. гривень (+116,9%), з 2019 р. по 2020 р. збільшилася на 9,2 млн. гривень (+36,1%), за період з 2020 р. до 2021 р. зменшилась на 0,8 млн. гривень (-2,3%), за період з 2021 р. до 2022 р. підвищилась на 21,4 млн. гривень (+63,1%).

Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом за період з 2018 р. до 2019 р. знизилась на 2,9 млн. гривень (-30,2%), за період з 2019 р. до 2020 р. понизилась на 2,5 млн. гривень (-36,4%), у 2021 р. порівняно з 2020 р. скоротилась на 0,2 млн. гривень (-4,9%), за період з 2021 р. до 2022 р. збільшилася на 3,7 млн. гривень (+90,5%) (рис. 2.2).

Гроші та їх еквіваленти за 2018-2019 р. зросли на 0,2 млн. гривень (+100%), за період з 2019 р. до 2020 р. зросли на 0,1 млн. гривень (+48,7%), впродовж 2020-2021 років виросли на 0,4 млн. гривень (+172,4%), з 2021 р. по 2022 р. стали більше на 2,4 млн. гривень (+343,3%).

Витрати майбутніх періодів впродовж 2018-2022 р. були відсутні.

Інші оборотні активи у 2019 р. порівняно з 2018 р. складала 1,8 млн. грн., з 2019 р. по 2020 р. зазнали негативних змін на 1,8 млн. гривень (-96,7%), з 2020 р. по 2021 р. підвищились на 0,5 млн. гривень (+796,5%), за період з 2021 р. до 2022 р. не зазнали суттєвих змін і становили 0,6 млн. грн.

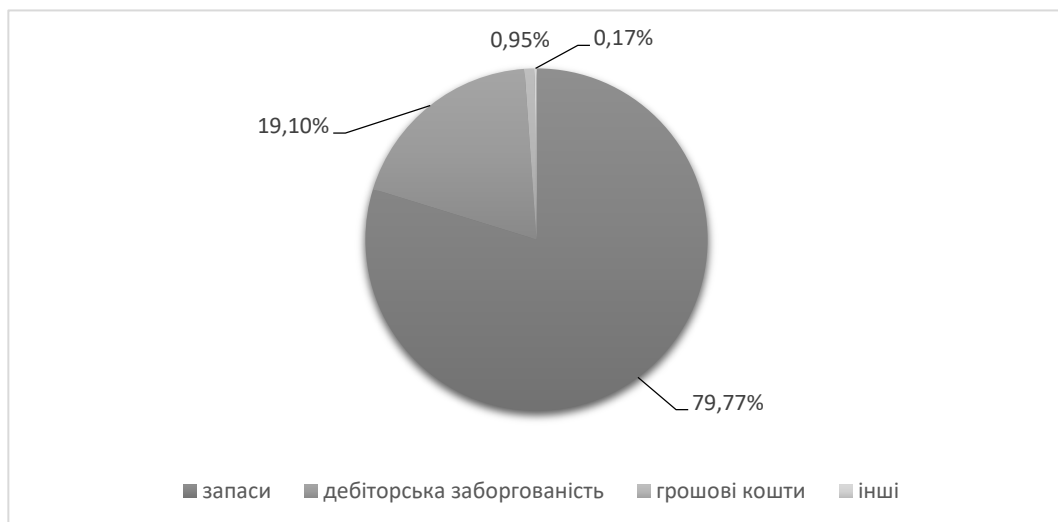

Рис. 2.2. Структура оборотних засобів приватного підприємства «Рулен»
2022 р.

Найбільш ліквідна частина активів - гроші та їх еквіваленти з 2018 р. по 2019 р. зросли на 38 тис. гривень (+13,9%), з 2019 р. по 2020 р. скоротились на 16 тис. гривень (-5,3%), з 2020 р. по 2021 р. поліпшились на 39 тис. гривень (+13,3%), з 2021 р. по 2022 р. підвищились на 282 тис. гривень (+85,3%).

Інші оборотні активи з 2018 р. по 2019 р. поліпшились на 120 тис. гривень (+4,1%), з 2019 р. по 2020 р. погіршились на 1111 тис. гривень (-36,2%), з 2020 р. по 2021 р. стали більше на 643 тис. гривень (+32,9%), з 2021 р. по 2022 р. покращились на 1145 тис. гривень (+44,1%) (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Пасиви приватного підприємства «Рулен»

Статті	Роки					Темпи приросту до попереднього року, %			
	2018	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Власний капітал	826	940	1 019	1 126	1 157	13,7	8,4	10,6	2,7
Статутний капітал	735	735	735	735	735	0,0	0,0	0,0	0,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	91	205	284	391	422	123,9	38,6	38,0	7,7
Довгострокові зобов'язання	0	0	0	0	0	-	-	-	-
Поточні зобов'язання	6 689	5 991	5 835	6 478	9 560	-10,4	-2,6	11,0	47,6
Поточна КЗ за товари, роботи, послуги	2 459	2 561	2 573	2 371	2 898	4,1	0,5	-7,8	22,2
Поточна КЗ з бюджетом	0	0	19	33	31	-	100	72,4	-5,1
Поточна КЗ зі страхування	7	7	9	0	4	6,2	29,0	-100	100
Поточна КЗ з оплати праці	28	21	25	51	94	-25,5	19,5	106,5	85,0
Інші поточні зобов'язання	4 196	3 403	3 210	4 023	6 533	-18,9	-5,7	25,4	62,4
Статутний капітал	0,38	0,38	0,38	0,38	0,38	0,0	0,0	0,0	0,0
Непокритий збиток	5,75	6,51	9,38	10,56	14,60	13,2	44,1	12,6	38,3
Власний капітал - всього	6,13	6,89	9,76	10,94	14,98	12,4	41,7	12,1	36,9
Довгострокові зобов'язання	95,9	87,0	97,7	97,7	97,7	-9,3	12,2	0,0	0,0
Поточна кред.заб-ність за товари, роботи, послуги	43,3	57,6	53,4	100,8	173,9	33,0	-7,2	88,6	72,5
Поточна кред.заб-ність за розрахунками з бюджетом	0,05	0,04	0,63	0,08	0,24	-9,1	1402	-86,7	186,6
Поточна кред.заб-ність з оплати праці	0,03	0,03	0,05	0,06	0,00	15,8	42,4	33,4	-100
Інші поточні зобов'язання	0,5	0,2	0,2	0,04	0,02	-71,3	32,3	-78,7	-55,4
Поточні зобов'язання - всього	68,7	97,7	91,2	147,0	228,0	42,2	-6,7	61,2	55,2

Джерело: додатки Б1, Б2, Б3, Б4, Б5

Статутний капітал впродовж 2018-2022 років не змінювався, і становив 0,4 млн. гривень.

Непокритий збиток впродовж 2018-2019 років виріс на 0,8 млн. гривень (+13,2%), у 2020 р. порівняно з 2019 р. став більше на 2,9 млн. гривень (+44,1%), за 2020-2021 р. зріс на 1,2 млн. гривень (+12,6%), у 2022 р. порівняно з 2021 р. виріс на 4 млн. гривень (+38,3%).

Загалом власний капітал з 2018 р. по 2019 р. став більше на 0,8 млн. гривень (+12,4%), за період з 2019 р. до 2020 р. підвищився на 2,9 млн. гривень (+41,7%), за 2020-2021 р. підвищився на 1,2 млн. гривень (+12,1%), з 2021 р. по 2022 р. покращився на 4 млн. гривень (+36,9%) (рис. 2.3).

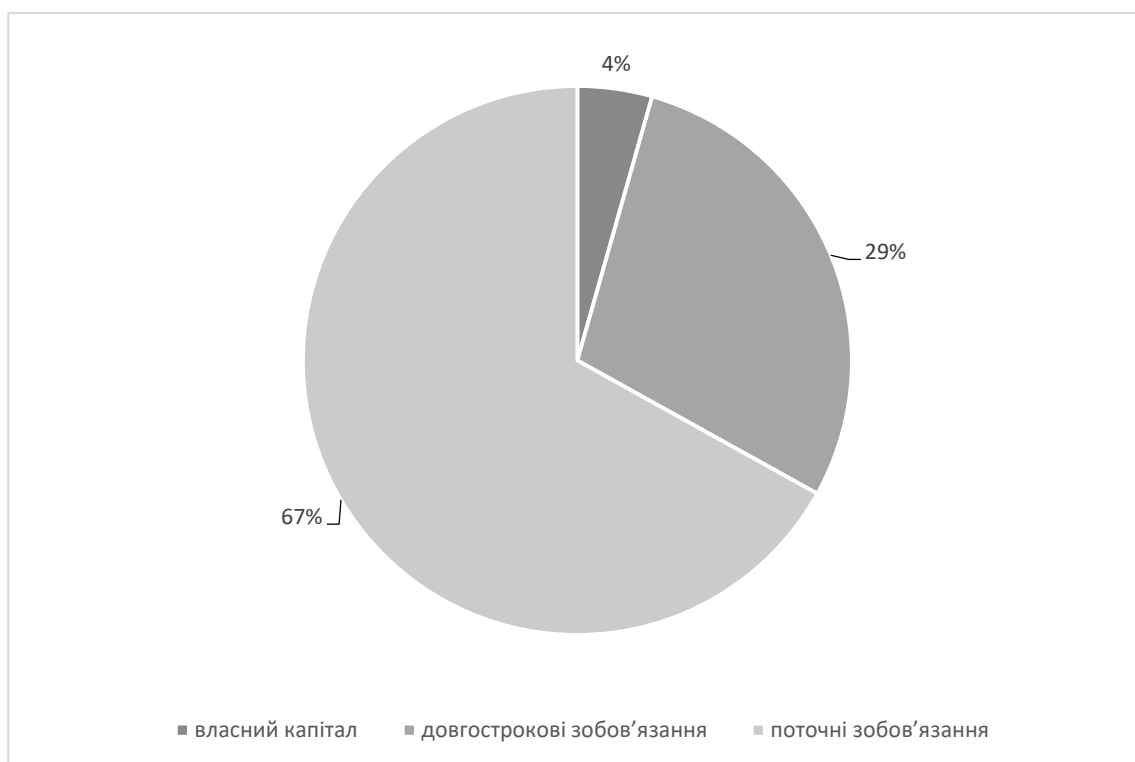

Рис. 2.3 Структура пасивів приватного підприємства «Рулен» у 2022 р.

Джерело: додаток Б5

Довгострокові зобов'язання за 2018-2019 р. зазнали негативних змін на 8,9 млн. гривень (-9,3%), за період з 2019 р. до 2020 р. зросли на 10,7 млн. гривень (+12,2%), з 2020 р. по 2021 р. не зазнали змін і дорівнювали 97,7 млн. гривень, впродовж 2021-2022 років склали 97,7 млн. гривень.

Поточні зобов'язання з 2018 р. по 2019 р. зросли на 29 млн. гривень (+42,2%), за 2019-2020 р. погіршилися на 6,6 млн. гривень (-6,7%), з 2020 р. по 2021 р. збільшилися на 55,8 млн. гривень (+61,2%), за 2021-2022 р. поліпшилися на 81,1 млн. гривень (+55,2%).

Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги з 2018 р. по 2019 р. покращилася на 14,3 млн. гривень (+33%), за 2019-2020 р. стала менше на 4,1 млн. гривень (-7,2%), з 2020 р. по 2021 р. збільшилася на 47,4 млн. гривень (+88,6%), впродовж 2021-2022 років збільшилася на 73 млн. гривень (+72,5%).

Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом за період з 2018 р. до 2019 р. становила 0,04 млн.грн., за 2019-2020 р. поліпшилася на 0,59 млн. гривень (+1402,4%), за 2020-2021 р. понизилася на 0,55 млн. гривень (-86,7%), за період з 2021 р. до 2022 р. підвищилася на 0,16 млн. гривень (+186,6%).

Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці впродовж 2018-2019 років не змінилась, і становила 0,03 млн. гривень, у 2020 р. порівняно з 2019 р. покращилася на 0,01 млн. гривень (+42,4%), впродовж 2020-2021 років зросла на 0,02 млн. гривень (+33,4%), у 2022 р. порівняно з 2021 р. погіршилася на 0,06 млн. гривень (-100%).

Інші поточні зобов'язання впродовж 2018-2019 років стали менше на 0,38 млн. гривень (-71,3%), з 2019 р. по 2020 р. підвищилися на 0,05 млн. гривень (+32,3%), з 2020 р. по 2021 р. скоротилися на 0,16 млн. гривень (-78,7%), у 2022 р. порівняно з 2021 р. знизилися на 0,02 млн. гривень (-55,4%).

Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів за період з 2018 р. до 2019 р. скоротився на 0,04 (-0,1%), за період з 2019 р. до 2020 р. погіршився на 7,47 (-27,9%), з 2020 р. по 2021 р. став більше на 3,02 (+15,6%), за 2021-2022 р. знизився на 0,62 (-2,8%) (табл. 2.3).

Коефіцієнт автономії (платоспроможності) за період 2018-2019 рр. не змінився, і становив 0,04, з 2019 р. по 2020 р. покращився на 0,01 (+36,7%), за 2020 - 2021 р. погіршився на 0,01 (-12,9%), у 2022 р. порівняно з

2021 р. був на рівні 0,04.

Таблиця 2.3

Фінансова стійкість приватного підприємства “Рулен”

Показник	Роки					Темпи приросту до попереднього року, %			
	2018	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів	26,86	26,83	19,35	22,37	21,75	-0,1	-27,9	15,6	-2,8
Коефіцієнт автономії (платоспроможності)	0,04	0,04	0,05	0,04	0,04	0,1	36,7	-12,9	2,7
Коефіцієнт маневреності власних коштів	-0,80	-0,80	0,00	-0,06	0,29	0,0	100,3	-2456	573,4

Джерело: додатки Б1, Б2, Б3, Б4, Б5

Коефіцієнт маневреності власних коштів у 2019 р. порівняно з 2018 р. був на рівні -0,8, впродовж 2019-2020 років збільшився на 0,8 (+100,3%), впродовж 2020-2021 років зменшився на 0,06 (-2456,2%), у 2022 р. порівняно з 2021 р. став більше на 0,35 (+573,4%).

Чистий дохід від реалізації продукції за період з 2018 р. до 2019 р. покращився на 14,6 млн. гривень (+10%), за період з 2019 р. до 2020 р. знизився на 9,1 млн. гривень (-5,7%), у 2021 р. порівняно з 2020 р. збільшився на 21,2 млн. гривень (+14%), у 2022 р. порівняно з 2021 р. став більше на 0,5 млн. гривень (+0,3%) (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Фінансовий результат приватного підприємства “Рулен”

Показник	Роки					Темпи приросту до попереднього року, %			
	2018	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Чистий дохід від реалізації продукції	145,69	160,33	151,18	172,36	172,86	10,0	-5,7	14,0	0,3
Собівартість реалізованої продукції	139,79	150,29	141,28	157,59	108,82	7,5	-6,0	11,5	-30,9
Валовий прибуток	5,90	10,04	9,90	14,77	64,04	70,2	-1,4	49,2	333,7
Інші операційні доходи	1,32	0,82	2,56	2,07	3,41	-38,3	213,8	-19,1	64,6
Інші операційні витрати	4,51	3,60	2,96	1,69	3,85	-20,2	-17,8	-43,1	128,7
Фінансовий результат від операційної діяльності	2,71	7,25	9,50	15,15	63,59	167,6	30,9	59,5	319,7
Інші доходи	0,00	0,00	0,00	0,04	0,00	-	-	100,0	-100,0
Інші витрати	1,65	6,17	5,37	13,49	58,83	273,2	-12,9	151,3	336,1
Чистий прибуток	0,74	0,76	2,87	1,18	3,31	2,9	279,2	-58,9	181,0

Джерело: додатки Б1, Б2, Б3, Б4, Б5

Собівартість реалізованої продукції у 2019 р. порівняно з 2018 р. збільшилася на 10,5 млн. гривень (+7,5%), за період з 2019 р. до 2020 р. скоротилась на 9 млн. гривень (-6%), за період з 2020 р. до 2021 р. поліпшилась на 16,3 млн. гривень (+11,5%), у 2022 р. порівняно з 2021 р. скоротилась на 48,8 млн. гривень (-30,9%).

Валовий прибуток впродовж 2018-2019 років зріс на 4,1 млн. гривень (+70,2%), у 2020 р. порівняно з 2019 р. зменшився на 0,1 млн. гривень (-1,4%), за період з 2020 р. до 2021 р. поліпшився на 4,9 млн. гривень (+49,2%), за період з 2021 р. до 2022 р. виріс на 49,3 млн. гривень (+333,7%).

Інші операційні доходи за період з 2018 р. до 2019 р. знизились на 0,5 млн. гривень (-38,3%), у 2020 р. порівняно з 2019 р. підвищились на 1,7 млн. гривень (+213,8%), за 2020-2021 р. стали менше на 0,5 млн. гривень (-19,1%), з 2021 р. по 2022 р. підвищились на 1,3 млн. гривень (+64,6%).

Інші операційні витрати за 2018-2019 р. погіршилися на 0,9 млн. гривень (-20,2%), за період з 2019 р. до 2020 р. зменшилися на 0,6 млн. гривень (-17,8%), впродовж 2020-2021 років зменшилися на 1,3 млн. гривень (-43,1%), у 2022 р. порівняно з 2021 р. покращилися на 2,2 млн. гривень (+128,7%).

Прибуток від операційної діяльності у 2019 р. порівняно з 2018 р. зріс на 4,5 млн. гривень (+167,6%), у 2020 р. порівняно з 2019 р. покращився на 2,2 млн. гривень (+30,9%), з 2020 р. по 2021 р. покращився на 5,7 млн. гривень (+59,5%), за 2021-2022 р. підвищився на 48,4 млн. гривень (+319,7%).

Інші витрати за період з 2018 р. до 2019 р. підвищилися на 4,5 млн. гривень (+273,2%), впродовж 2019-2020 років погіршилися на 0,8 млн. гривень (-12,9%), за 2020-2021 р. зросли на 8,1 млн. гривень (+151,3%), впродовж 2021-2022 років стали більше на 45,3 млн. гривень (+336,1%).

Чистий прибуток за 2018-2019 р. був на рівні 0,8 млн. гривень, впродовж 2019-2020 років покращився на 2,1 млн. гривень (+279,2%), у 2021

р. порівняно з 2020 р. погіршився на 1,7 млн. гривень (-58,9%), за період з 2021 р. до 2022 р. зріс на 2,1 млн. гривень (+181%).

Динаміку прибутку добре характеризують показники рентабельності. Коефіцієнт рентабельності активів за 2018-2019 р. був 0,004, за 2019-2020 р. зріс на 0,011 (+265,9%), у 2021 р. порівняно з 2020 р. знизився на 0,01 (-68,1%), за період з 2021 р. до 2022 р. підвищився на 0,005 (+102,2%) (табл. 2.5).

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу за 2018-2019 р. став менше на 0,01 (-8,4%), за 2019-2020 р. покращився на 0,184 (+167,6%), за період з 2020 р. до 2021 р. став менше на 0,186 (-63,3%), за 2021-2022 р. поліпшився на 0,113 (+105%).

Таблиця 2.5

Рентабельність приватного підприємства «Рулен»

Показник	Роки					Темпи приросту до попереднього року, %			
	2018	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Коефіцієнт рентабельності активів	0,004	0,004	0,014	0,005	0,010	-8,9	265,9	-68,1	102,2
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,120	0,110	0,294	0,108	0,221	-8,4	167,6	-63,3	105,0
Коефіцієнт рентабельності діяльності	0,005	0,005	0,019	0,007	0,019	-6,5	302,1	-64,0	176,1
Коефіцієнт рентабельності основних засобів	0,112	0,096	0,560	0,172	0,568	-14,4	486,1	-69,2	230,3

Джерело: додатки Б1, Б2, Б3, Б4, Б5

Коефіцієнт рентабельності діяльності впродовж 2018-2019 років не змінився, і становив 0,005, у 2020 р. порівняно з 2019 р. став більше на 0,014 (+302,1%), впродовж 2020-2021 років погіршився на 0,012 (-64%), впродовж 2021-2022 років став більше на 0,012 (+176,1%).

Коефіцієнт рентабельності основних засобів впродовж 2018-2019 років погіршився на 0,016 (-14,4%), за 2019-2020 р. став більше на 0,464 (+486,1%), впродовж 2020-2021 років знизився на 0,388 (-69,2%), у 2022 р. порівняно з 2021 р. поліпшився на 0,396 (+230,3%).

Дослідженні ділової активності приватного підприємства «Рулен» показало наступне (табл. 2.6).

Коефіцієнт оборотності активів за 2018-2019 р. погіршився на 0,02 (-1,9%), впродовж 2019-2020 років зменшився на 0,08 (-9%), за 2020-2021 р. знизився на 0,09 (-11,4%), за період з 2021 р. до 2022 р. понизився на 0,17 (-24,8%).

Коефіцієнт оборотності запасів за період з 2018 р. до 2019 р. підвищився на 0,04 (+3,6%), впродовж 2019-2020 років зазнав негативних змін на 0,1 (-8,6%), у 2021 р. порівняно з 2020 р. став менше на 0,17 (-16,7%), у 2022 р. порівняно з 2021 р. зменшився на 0,19 (-22%).

Таблиця 2.6

Показники ділової активності приватного підприємства “Рулен”

Показник	Роки					Темпи приросту до попереднього року, %			
	2018	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Коефіцієнт оборотності активів	0,9	0,8	0,8	0,7	0,5	-1,9	-9,0	-11,4	-24,8
Коефіцієнт оборотності запасів	1,1	1,1	1,0	0,8	0,7	3,6	-8,6	-16,7	-22,0
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	6,8	5,0	3,9	4,5	2,7	-26,9	-22,0	17,1	-39,6
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	3,4	2,8	2,8	1,7	1,0	-17,2	-0,7	-38,2	-41,9
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	23,8	23,3	15,5	15,8	11,5	-2,1	-33,4	1,7	-26,8
Коефіцієнт оборотності основних засобів	22,1	20,2	29,5	25,2	29,7	-8,5	45,7	-14,6	17,8

Джерело: додатки Б1, Б2, Б3, Б4, Б5

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості у 2019 р. порівняно з 2018 р. зазнав негативних змін на 1,83 (-26,9%), за 2019-2020 р. знизився на 1,1 (-22%), за 2020-2021 р. покращився на 0,66 (+17,1%), з 2021 р. по 2022 р. погіршився на 1,8 (-39,6%).

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості за період з 2018 р. до 2019 р. зменшився на 0,58 (-17,2%), з 2019 р. по 2020 р. понизився на 0,02 (-0,7%), за 2020-2021 р. зменшився на 1,06 (-38,2%), за період з 2021 р. до 2022 р. став менше на 0,71 (-41,9%).

Коефіцієнт оборотності власного капіталу з 2018 р. по 2019 р. став менше на 0,49 (-2,1%), за період з 2019 р. до 2020 р. став менше на 7,79 (-

33,4%), з 2020 р. по 2021 р. покращився на 0,27 (+1,7%), впродовж 2021-2022 років понизився на 4,22 (-26,8%).

Коефіцієнт оборотності основних засобів за період з 2018 р. до 2019 р. зазнав негативних змін на 1,87 (-8,5%), за період з 2019 р. до 2020 р. підвищився на 9,26 (+45,7%), впродовж 2020-2021 років погіршився на 4,31 (-14,6%), за період з 2021 р. до 2022 р. поліпшився на 4,48 (+17,8%).

Коефіцієнт покриття у 2019 р. порівняно з 2018 р. понизився на 0,49 (-21,1%), за період з 2019 р. до 2020 р. виріс на 0,24 (+13%), у 2021 р. порівняно з 2020 р. знизився на 0,41 (-19,9%), з 2021 р. по 2022 р. погіршився на 0,21 (-12,8%) (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Ліквідність приватного підприємства “Рулен”

Показник	Роки					Темпи приросту до попереднього року, %			
	2018	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Коефіцієнт покриття	2,33	1,83	2,07	1,66	1,45	-21,1	13,0	-19,9	-12,8
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,34	0,35	0,43	0,27	0,29	3,7	23,0	-38,1	9,7
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,000	0,002	0,003	0,005	0,014	100,0	59,4	69,0	185,7
Чистий оборотний капітал	91,03	81,49	97,69	97,00	101,9	-10,5	19,9	-0,7	5,1

Джерело: додатки Б1, Б2, Б3, Б4, Б5

Коефіцієнт швидкої ліквідності у 2019 р. порівняно з 2018 р. збільшився на 0,01 (+3,7%), за 2019-2020 р. зріс на 0,08 (+23%), з 2020 р. по 2021 р. знизився на 0,16 (-38,1%), з 2021 р. по 2022 р. зріс на 0,03 (+9,7%).

Коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2019 р. порівняно з 2018 р. зріс на 0,002 (+100%), з 2019 р. по 2020 р. покращився на 0,001 (+59,4%), з 2020 р. по 2021 р. підвищився на 0,002 (+69%), впродовж 2021-2022 років виріс на 0,009 (+185,7%).

Чистий оборотний капітал з 2018 р. по 2019 р. зазнав негативних змін на 9,54 млн. гривень (-10,5%), з 2019 р. по 2020 р. був 97,69 млн.грн., у 2021 р. порівняно з 2020 р. погіршився на 0,69 млн. гривень (-0,7%), з 2021 р. по 2022 р. підвищився на 4,96 млн. гривень (+5,1%).

Облікова кількість штатних працівників з 2018 р. по 2019 р. погіршилась на 2 (-8,7%), у 2020 р. порівняно з 2019 р. виросла на 2 (+9,5%), за період з 2020 р. до 2021 р. поліпшилась на 5 (+21,7%), за 2021-2022 р. становила 28 (табл. 2.8).

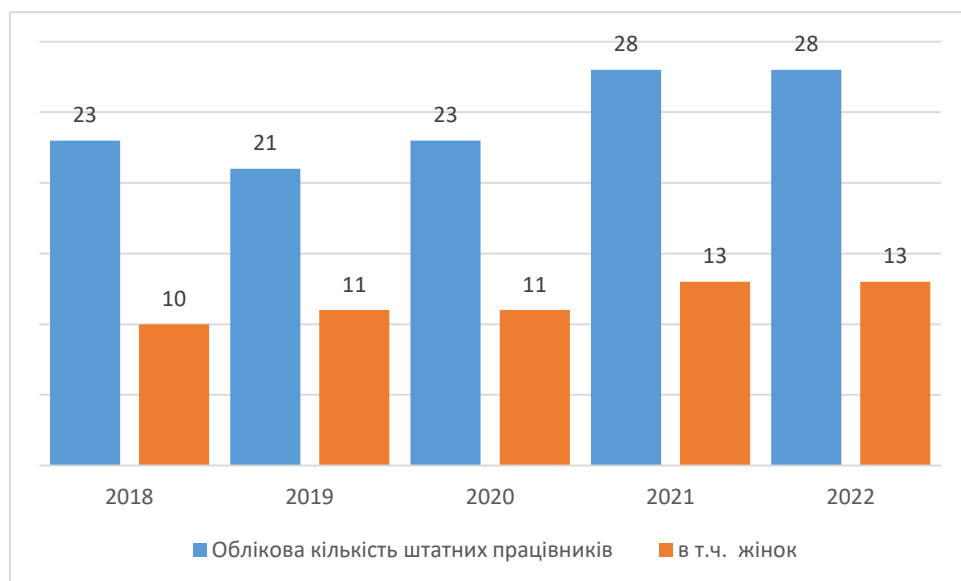
Таблиця 2.8

**Облікова кількість штатних працівників приватного підприємства
“Рулен”**

Показник	Роки					Темпи приросту до попереднього року, %			
	2018	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Облікова кількість штатних працівників	23	21	23	28	28	-8,7	9,5	21,7	0,0
Облікова кількість штатних працівників - жінок	10	11	11	13	13	10,0	0,0	18,2	0,0
Питома вага працівників - жінок, %	43,5	52,4	47,8	46,4	46,4	8,9	-4,6	-1,4	0,0

Джерело: додатки Б1, Б2, Б3, Б4, Б5

Облікова кількість штатних працівників - жінок з 2018 р. по 2019 р. покращилась на 1 (+10%), за 2019-2020 р. становила 11, впродовж 2020-2021 років стала більше на 2 (+18,2%), впродовж 2021-2022 років залишилась на рівні 13 (рис. 2.4).

**Рис. 2.4 Динаміка кількості штатних працівників приватного підприємства
“Рулен”**

Джерело: додаток В

Питома вага працівників – жінок у 2019 р. порівняно з 2018 р. покращилась на 8,9%, у 2020 р. порівняно з 2019 р. знизилась на 4,6%, у 2021 р. порівняно з 2020 р. понизилась на 1,4%, з 2021 р. по 2022 р. – не змінилась.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА “РУЛЕН” ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

3.1. Удосконалення інформаційного забезпечення та цифровізація менеджменту приватного підприємства

Сталий розвиток підприємства та його ефективне функціонування в сучасних українських реаліях на пряму корелює з наявним на підприємстві інформаційним забезпеченням та умілим його використанням. Практика беззаперечно свідчить, що переважна більшість керівників малих приватних підприємств користуються інформацією (вхідні та вихідні її потоки) не на системній основі. Результати від прийнятих ефективних, своєчасних, продуманих, наперед спланованих рішень великою мірою залежать від наявної економічної інформації, від її повноти, своєчасності та фахівців, здатних її якісно опрацювати. Все це свідчить про необхідність створення на підприємстві надійного інформаційного забезпечення управління діяльністю приватного підприємства.

Нині інформація є ключовим найціннішим, найдорожчим з усіх видів ресурсів. Інформаційні ресурси на сьогодні має неабияке практичне значення. Практика беззаперечно свідчить про постійне, невпинне зростання значення і ролі надійного інформаційного забезпечення, інформація вже давно перетворилася на економічний товар, цінність якого лише зростає. Сучасні, як світові, так і українські реалії характеризуються бурхливим розвитком такої економічної складової, як інформаційні послуги.

Менеджмент підприємства використовує масиви інформації, яка представляє собою усі можливі різновиди і представлення. Інформація

постійно перебуває в русі, видозмінюється, існує як на рівні підприємства, так і поза ним.

Розрізняють наступні види інформаційних потоків:

✓ інформація, яка циркулює всередині підприємства (внутрішня інформація). Генерується менеджментом підприємства та використовується для ефективного управління;

✓ інформація, яка циркулює за межами підприємства (зовнішня інформація) та яку організація отримує із зовнішніх джерел. Така інформація стосується рівня конкуренції; постачальників, їх складу, структури, кількості, рівня лояльності; стан ринку позичкових капіталів, вартості кредитних ресурсів; інновацій у суміжних галузях та товарній номенклатурі;

✓ вихідна інформація, яка продукується в середині підприємства (організації). Цей вид інформації призначений для зовнішніх споживачів, має конкретного споживача. Передача інформації відбувається різноманітними каналами зв'язку.

Якісну організацію інформаційного забезпечення підприємства в контексті сталого розвитку зображено на рисунку 3.1.

Рис. 3.1. Інформаційне забезпечення підприємства на основі сталого

розвитку

Джерело: удосконалено автором на основі [30]

Основне призначення інформації - задоволення інформаційних потреб споживачів, незалежно від рівня, на якому така інформація споживається: стратегічного, операційного, поточного. З її допомогою менеджмент підприємства виявляє “вузькі місця” - перевитрати сировини, енергії, палива, простої виробництва, більший час на операцію, ніж по нормативу, а також можливості по оптимізації чисельності персоналу підприємства. Також вчасно надана актуальна, повна інформація дає можливість об’єктивно дати оцінку будь-якому структурному підрозділу, також мати “реальну картинку” по підприємству в цілому.

Можемо стверджувати, що ключовим елементом удосконалення ефективності менеджменту підприємства в контексті його сталого розвитку є поліпшення інформаційного забезпечення. Ми пропонуємо алгоритм інформаційного забезпечення менеджменту приватного підприємства, який враховує завдання та виклики, які стоять перед ним та заснований на проєктному підході (рис. 3.2).

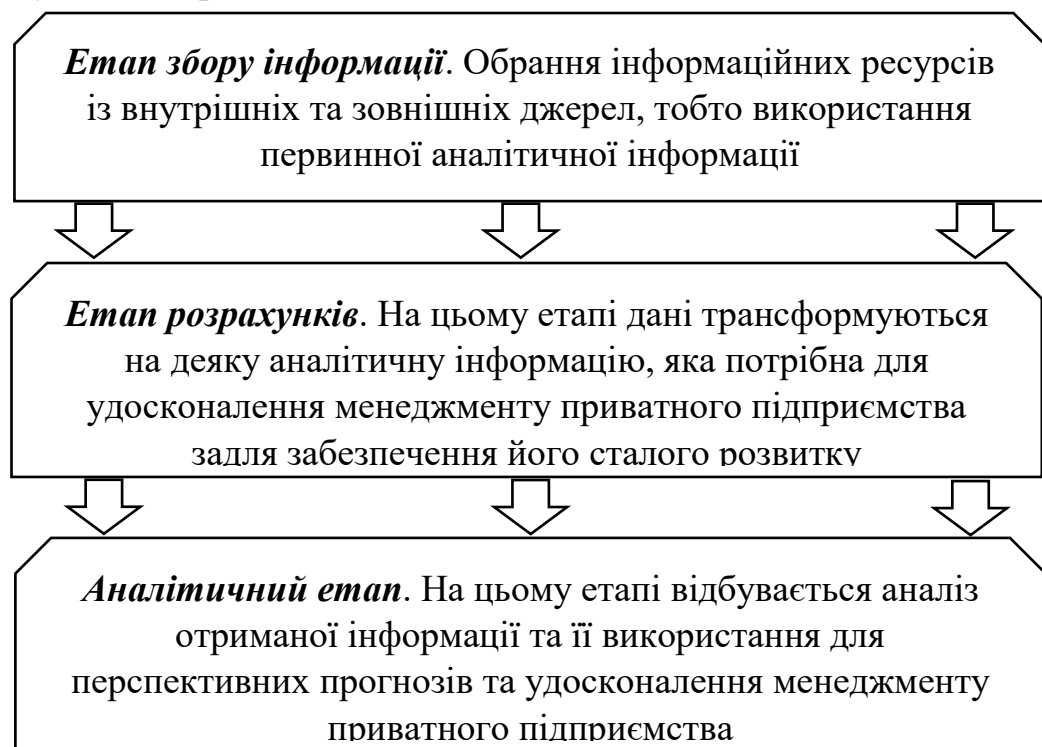

Рис. 3.2 Алгоритм інформаційного забезпечення менеджменту приватного підприємства в контексті сталого розвитку

Джерело: удосконалено автором на основі [30]

Щоб менеджмент підприємства був якісним, ефективним та продуктивним, а рішення та пропозиції - грамотними, людина, яка здійснює таку діяльність повинна бути відповідальною, фаховою, мати аналітичний склад мислення, здійснювати математичні розрахунки вірно і адекватно здійснювати інтерпретацію отриманої інформації.

Результати наукових досліджень беззаперечно доводять, існування тісного зв'язку між рівнем цифровізації та сталим розвитком підприємства, його економічна стійкість, рівень інноваційності та конкурентоспроможність. Цифровізацію заслужено вважають гарним інструментом підтримки економічного, соціального та екологічного розвитку. Сталий розвиток справляє вплив та залежить від цілей розвитку організації (в економічному, соціальному та екологічному аспектах).

Процеси цифровізації включають такі сучасні тренди, як Індустрія 4.0, циркулярна економіка, сталий розвиток, блокчейн технології, штучний інтелект, великі дані, Інтернет речей. Плюс до того, цифрові технології стимулюють досягнення цілей сталого розвитку та сприяють цифровій стійкості.

Останнім часом питання цифровізації та переваг, які вона з собою несе перебувають в центрі уваги як наукової спільноти, так і людей, які працюють в реальному секторі економіки, а також тих, хто обслуговує ринкові процеси та надає різноманітні послуги. Тому нагальним є розгляд можливостей, переваг та пропозицій у галузі сільського господарства, оскільки лєвова частка ВВП нашої країни формується саме завдяки йому. До елементів системи, які забезпечують процвітання галузі сільського господарства ми сміливо можемо віднести і організації, які здійснюють виробництво та продаж сільськогосподарської техніки. Предметом діяльності якої є, якраз досліджуване нами приватне підприємство “Рулен”, на якому здійснювалася

переддипломна практика.

Менеджмент кожного підприємства має усвідомити невідворотність впливу процесу цифровізації та його виключно важливу роль у забезпеченні сталого розвитку. Усвідомлення цих процесів повинно впливати на увесь спектр рішень менеджменту підприємств, змінюючись, трансформуючись, адаптовуючись та забезпечуючи тим самим сталий, ефективний розвиток своїм організаціям.

Такі сучасні інструменти та технології, як Інтернет, Big Data, хмарні обчислення, можливості зберігати безоплатно або за невелику плату великі масиви інформації “в хмарі” створюють величезні потенційні можливості для держав, компаній та громадян.

Цифровізація менеджменту приватного підприємства “Рулен”, на наше переконання, створює наступні потенційні переваги:

Таблиця 3.1

Переваги цифровізації менеджменту ПП “Рулен”

<i>№ п/п</i>	<i>Сутність можливостей та вигод від втілення інструменту</i>
1.	Підвищення рівня задоволеності клієнтів
2.	Управління Datasphere
3.	Сприяння у монетизації програмного забезпечення
4.	Дотримання високої якості співпраці з користувачем
5.	Заохочення співпраці та поглиблення спілкування
6.	Передбачення викликів та втілення превентивних рішень
7.	Мінімізація людських помилок
8.	Створення комфортного, творчого середовища для співробітників
9.	Зростання продуктивності роботи
10.	Сприяння цифровому зростанню

Джерело: розроблено автором

Перевага 1. Підвищення рівня задоволеності клієнтів. Переважній більшості споживачів імпонує автоматизація процесів надання послуг, уникнення взаємодії “людина-людина”, можливості безконтактного замовлення послуги, продукції, отримання консультаційної послуги. Прикладом такої потенційної переваги на приватному підприємстві “Рулен” може бути оформлення замовлення на сільськогосподарську техніку з каталогу продукції, що її пропонує дилер, отримання консультаційної послуги.

Перевага 2. Управління Datasphere (сферою даних). Одна з найбільших переваг цифрової трансформації бізнесу - це потенційна можливість мати доступ до збору й аналізу релевантної для організації інформації. Цифрова трансформація створює унікальні можливості для збору, аналізу та віддаленого зберігання інформації й трансформуватися в нові ідеї.

Перевага 3. Сприяння у монетизації програмного забезпечення. Цифрова інфраструктура допомагає бачити нові джерела доходу, здійснювати ліпший захист інтелектуальної власності, поглиблювати взаємодію з контрагентами, мати найліпший зиск від інвестицій.

Перевага 4. Підтримання високої якості співпраці з користувачем. Цифрова трансформація завдяки використанню процесів автоматизації та інструментам штучного інтелекту створює більш простий та зручний інтерфейс для користувача.

Перевага 5. Заохочення співпраці та поглиблення спілкування. Завдяки створенню інформаційної платформи на ПП “Рулен” з’явиться потенційна можливість ширшого втілення інноваційних проєктів, тіснішої взаємодії та інформаційного обміну між структурними відділами організації. Інструменти цифрової трансформації дозволяють ліквідувати надмірність, зайву інформацію, поліпшує обмін ідеями.

Перевага 6. Передбачення викликів та втілення превентивних рішень. З плином часу сталі вимоги, потреби і запити клієнтів змінюються. І саме здатність організації максимально в стислі терміни адаптовуватися до

швидкоплинних змін є запорукою успіху організації.

Перевага 7. Мінімізація людських помилок. Цифровізація управлінської діяльності суттєво зменшує вплив людського фактора на дані, які циркулюють в операційній системі організації.

Перевага 8. Створення комфортного, творчого середовища для співробітників. На ПП “Рулен” має бути створена атмосфера творчості, мінімізувати живильне середовище професійного вигорання, зменшити емоційне вигорання, слідкувати за останніми трендами у сфері HR.

Перевага 9. Зростання продуктивності роботи. Переведення більшості ручної роботи (а бажано і усієї) “у цифру” зменшує помилки, дозволяє автоматизувати бізнес-процеси, машинний інтелект припускається менших помилок.

Перевага 10. Сприяння цифровому зростанню. Цифрова трансформація бізнесу на приватному підприємстві “Рулен” дозволить створити кумулятивний синтетичний ефект від утілення перерахованих вище інструментів та створить нові унікальні потенційні можливості для зміцнення фінансового стану підприємства, поліпшення взаємодії зі стейкхолдерами, гармонізувати середовище всередині організації, збільшить прогнозованість діяльності приватного підприємства в очах контрагентів та бізнес-партнерів.

Цифрові технології мають величезний потенціал та відкривають потенційні можливості для усього світу, для країн, які імплементують його переваги, для підприємств, установ та організацій, менеджмент яких втілює елементи цифрової трансформації разом зі своїми колегами. Наведемо красномовні дані: цифрова економіка становить 15.5% світового ВВП і за останні 15 років зросла в два з половиною рази швидше, ніж світовий ВВП [44].

Ми переконані, що для того аби приватне підприємство “Рулен” нарощувало власну конкурентоспроможність та поглиблювало цифровізацію менеджменту свого підприємства, керівництво повинне нарощувати інвестиції в людський капітал (своїх співробітників), підвищувати їхній

освітній рівень, озброювати їх новими цифровими навичками, прагнути перевести увесь виробничий процес максимально “у цифру”. В той же час, необхідно обов’язково подбати про дотримання питань безпеки втілення цифрових систем, про кіберзахист власних даних, аби ними не скористалися існуючі або потенційні конкуренти. Ефективні, сучасні, безпечні, надійні та захищені інформаційні системи уможливають поступ та створюють потенційну основу для стійкого розвитку.

Проведення тренінгів з метою створення культури креативного мислення, здатність передбачати та вчасно ідентифікувати потенційну проблему, володіти різними інструментами аналізу ситуацій, здатність брати на себе відповідальність, аналітичні навички, з одного боку та створення ефективної системи мотивації персоналу, системи заохочень, премій, доплат, бонусів за ініціативу, компетентність, самовдосконалення, опанування нових знань, вивчення іноземних мов, цифрових можливостей, врахування гендерних відмінностей - з іншого здатні забезпечити стійкий та тривалий розвиток на приватному підприємстві “Рулен”.

Удосконалення інформаційного забезпечення та цифровізація менеджменту нині створює унікальні можливості для сталого розвитку ПП “Рулен”, зростання конкурентоспроможності, закладає основи для виходу на міжнародні ринки. Основною метою цифрової трансформації є можливість отримання нових даних, їх більш якісна обробка, збереження, захист та переналаштування існуючих бізнес-процесів на сучасні рейки. Цифровізація, сталий розвиток та розвиток сучасних технологій - ця тріада дозволить впевнено дивитися з оптимізмом у майбуття.

3.2. Підвищення економічного потенціалу приватного підприємства “Рулен”

Потенціал - це якісь можливості, ресурси, запаси, що можуть бути використані чи не використані. Виділяють наступні різновиди потенціалу

підприємства: виробничий, кадровий, фінансовий, інформаційний, інноваційний, організаційний, науковий, управлінський, маркетинговий.

Економічний потенціал - це сукупність природних умов, можливостей і ресурсів, які можуть бути використані для досягнення конкретних цілей у процесі взаємодії із зовнішнім середовищем [63].

Управління економічним потенціалом має здійснюватися на засадах системного підходу, науково обґрунтованої системи створення, використання та примноження економічного потенціалу організації, у відповідності до означеної мети та оперативних і стратегічних цілей, які є наперед визначеними.

Економічний потенціал організацій, предметом діяльності яких є продаж сільськогосподарської техніки, запасних частин та комплектувальних частин до неї (як, власне, і у досліджуваного нами приватного підприємства “Рулен”) складається з певної сукупності елементів, які взаємодіють між собою та чинять взаємний вплив.

До структурних частин, які можуть бути у ролі окремих систем, але нижчого рівня, можна зарахувати: фінансову (наявні фінансові ресурси підприємства, стан ліквідності, платоспроможності, наявні / відсутні запозичення); виробничу (стан та вартість основних виробничих фондів; стан реалізації готової продукції, наявність залежалих та неходових товарів); інноваційну (стан та рівень впровадження інноваційних проєктів в організації; провадження сучасних ІТ інструментів); кадрову (рівень забезпечення необхідними працівниками підприємства; кадровий голод; відсутність кадрового резерву; дієва система мотивації та стимулювання персоналу; виробничі страйки); маркетингову (способи просування товарів / послуги на ринок; промоушен; реклама продукції; частка ринку, яка займає організація в певному сегменті).

Економічному потенціалові підприємства властива сукупність вертикальних та горизонтальних стосунків, які можуть виникати як всередині системи, так і зовні. На нашу думку, до них можна віднести наступні:

господарські, виробничі (якщо організація виробляє певну продукцію), з клієнтами (якщо організація здійснює свою діяльність у сфері послуг), юридичні (укладення угод, внесення змін до статуту), економічні, інноваційні (імплементация нових рішень на підприємстві, утілення нових технологій), фінансові (погашення боргів перед контрагентами, залучення кредитних ресурсів, позик), відносини у сфері цифрових технологій (суцільне переведення максимально можливих обсягів найрізноманітніших процесів в організації на “цифрові рейки”).

Економічний потенціал організацій, які здійснюють або виробництво сільськогосподарської техніки, або її продаж та сервісне обслуговування, або поєднують ці дві активності у своїй діяльності постійно (перманентно) перебувають під дією внутрішніх та зовнішніх чинників, котрі так чи інакше (позитивно або негативно) здійснюють на нього вплив та змінюють його економічний потенціал.

Економічний потенціал підприємства, що здійснює продаж сільськогосподарської техніки та запасних до неї частин уможливорює відносно стабільний розвиток та поступ, зростання потенційних можливостей, ринкових переваг відносно своїх конкурентів, створення різноманітних резервів та запасів, які воно планує використати та застосувати у випадку настання критичної ситуації та, врешті, перетворити наявний потенціал на якісні ресурси.

Удосконалення використання економічного потенціалу приватного підприємства “Рулен” ми пропонуємо здійснювати шляхом раціонального використання сукупності інструментів менеджменту для забезпечення стабільного, тривалого, прогнозованого, конкурентоздатного функціонування. Економічний потенціал приватного підприємства “Рулен” та фактори, які на нього впливають представлені нами на рис. 3.3.

Ефективність використання економічного потенціалу приватного підприємства “Рулен” напряму залежить таких груп факторів: від технологічного забезпечення роботи організації, становища матеріально-

технічної бази, кваліфікації підлеглих, кон'юнктури ринку, інвестиційної привабливості галузі. Враховуючи це, ми пропонуємо підходити до удосконалення економічного потенціалу приватного “Рулен” на

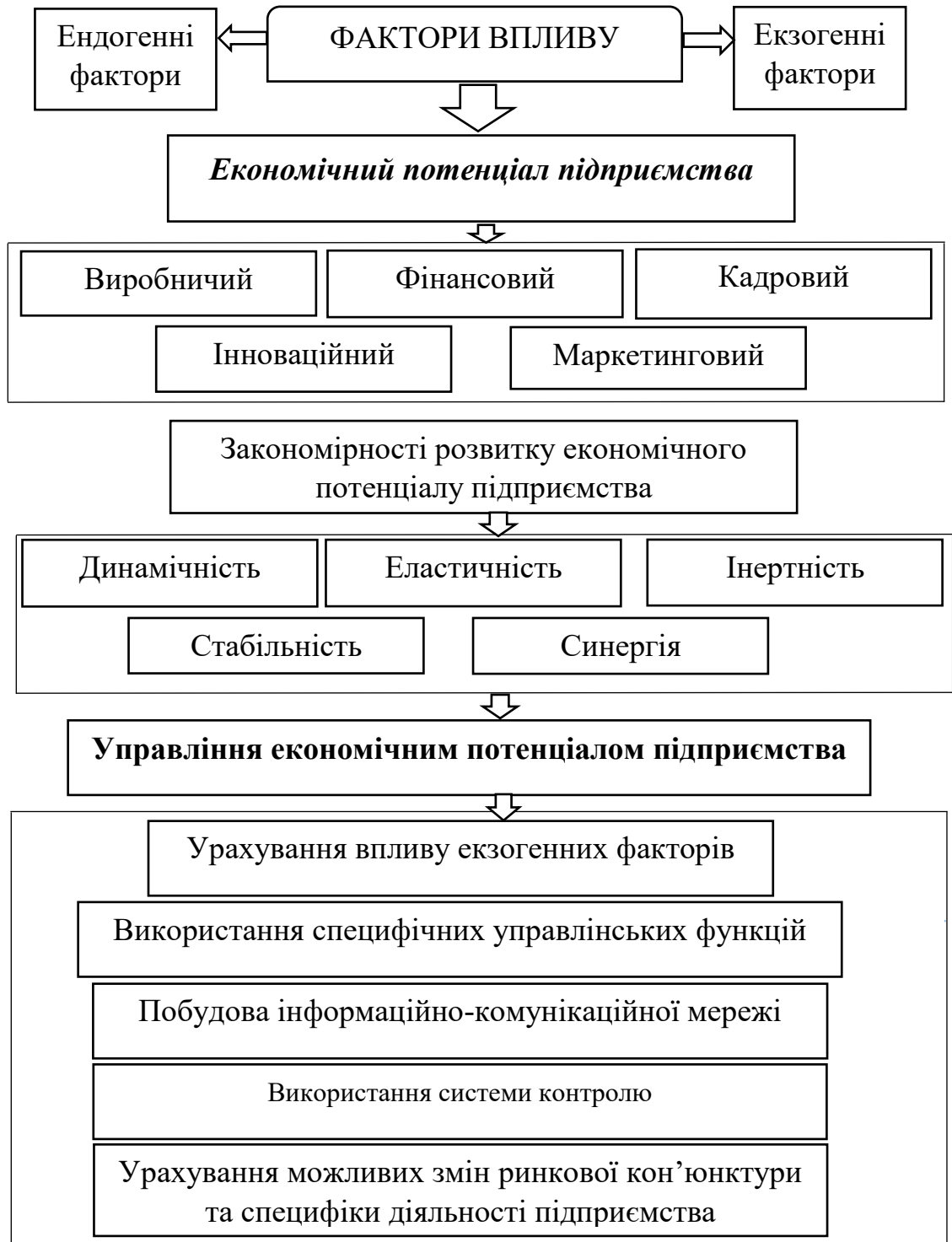

Рис. 3.3. Економічний потенціал приватного підприємства “Рулен”

Джерело: складено автором на основі [28]

системній, методичній основі, попередньо здійснити розробку

оперативних та стратегічних планів, процедур, порядку взаємодії різних структурних підрозділів організації, цілей розвитку підприємства. Варто зазначити, що управління економічним потенціалом підприємства має здійснюватися за попередньо підготовленим планом, комплексно, враховуючи внутрішні та зовнішні чинники, гармонійно, виважено та професійно.

Ми пропонуємо особливу увагу приділяти таким властивостям економічного потенціалу приватного підприємства “Рулен”, яке займається продажем сільськогосподарської техніки та запасних частин до неї:

- ✓ не чутливість до змін;
- ✓ еластичність - управління економічним потенціалом на ПП “Рулен” має гнучко реагувати на потенційні позитивні та негативні зміни;
- ✓ динамізм - виявляє свій прояв у складових елементах та зміні динамічних показників приватного підприємства;
- ✓ стабільність - робота будь-якої системи завжди прагне відновити порушену рівновагу внаслідок різних флуктуацій;
- ✓ сукупність чинників впливу, що змінює роботу організації;
- ✓ ефект синергії - знаходить свій вияв у тому, що поєднання двох і більше факторів, чинників дає більший ефект, ніж кожен окремо. Це однакового характерно як для позитивних, так і для негативних факторів.

Задля ефективного менеджменту економічного потенціалу приватного підприємства “Рулен” ми пропонуємо здійснити ряд певних кроків, а саме:

- ✧ більш вимогливо ставитися до групи зовнішніх чинників, що здійснюють свій вплив на економічний потенціал підприємства, оперативніше реагувати на зміни, напрацювати план заходів і дій у випадку настання непередбачуваних ситуацій та небажаних відхилень для забезпечення стабільної роботи підприємства та потенціалу розвитку;
- ✧ розробити комплексну програму менеджменту економічного потенціалу для ефективного його нарощення і примноження;
- ✧ вибудувати сучасну, ефективну, якісну інформаційно-

комунікативну систему, використавши передові, найновіші цифрові можливості;

- ✧ створити на приватному підприємстві дієву систему контролю за рівнем та якістю виконаних доручень;

- ✧ здійснювати прогнозування можливої негативної зміни ринкової кон'юнктури та мати на такі випадки чіткий алгоритм дій;

- ✧ прогнозувати потенційний попит на сільськогосподарську техніку та враховувати його у роботі підприємства, відповідно коригуючи менеджмент;

- ✧ враховувати природно-кліматичні особливості Кіровоградського регіону та структуру посівів;

- ✧ розширювати спектр послуг, що їх надає ПП “Рулен” за рахунок включення додаткових послуг, як то передпродажний та післяпродажний сервіс, технічна підтримка, безкоштовні консультаційні послуги 24/7, забезпечення демонстраційних можливостей обраної техніки, підвезення придбаної техніки безпосередньо в господарство;

- ✧ продаж як нової техніки, так і тієї, яка була у вжитку;

- ✧ оновлення знань персоналу, особливо тих, які безпосередньо спілкується з потенційними клієнтами, підвищення рівня їх кваліфікації, участь у різних тренінгах, семінарах на постійній основі.

3.3. Зростання соціальної відповідальності бізнесу як основи сталого розвитку України

Сталий розвиток економіки України є ключовим чинником утворення сприятливого бізнесового середовища, яке має “розбудити” свідомість сучасних українських підприємців, спонукати зростання ділової активності та піднести рівень соціальної відповідальності на якісно новий рівень.

Вирішення завдання зламу свідомості переважної більшості українських підприємців відносно необхідності ведення свого бізнесу в

рамках концепції соціальної відповідальності є надзвичайно актуальним та потребує нагального вирішення. Сьогоднішнє економічне життя характеризується величезним рівнем соціальної та економічної стратифікації, різким рівнем статків, майнового стану, існуванням тіньової економіки та нелегальних заробітків.

Донині питання соціально відповідального бізнесу сприймаються більшістю приватних підприємців лише через призму додаткових витрат. Тому, для зламу таких настроїв ми пропонуємо впровадити систему стимулів для піднесення рівня соціальної відповідальності.

Соціальна відповідальність бізнесу повинна бути серед ключових пріоритетів соціальної безпеки України, складовою економічних, соціальних та політичних перетворень держави. На нашу думку, необхідно законодавчо закріпити якісні інструменти фінансування розвитку соціальної відповідальності, соціального капіталу, інноваційно-інвестиційної діяльності.

Бездіяльність бізнесу, приватних підприємців, з одного боку та зволікання держави у питаннях пришвидшення імплементації кращого іноземного досвіду соціальної відповідальності бізнесу створюють сукупність проблем: пониження рівня соціальної безпеки України; зниження ресурсного потенціалу; зниження якості життя; негативні екологічні наслідки; зменшення надходжень до бюджетів різних рівнів.

Основними причинами низького рівня соціальної відповідальності бізнесу є: не усвідомлення бізнесменами ролі соціальних заходів у питанні забезпечення конкурентоздатності організації; недосконала законодавча база; відсутність державного стимулювання; непоодинокі прояви корупції; високий податковий тягар; відсутні програми стимулювання приватних підприємців до проявів соціальної відповідальності; низька морально-етична поведінка менеджменту підприємств.

На нашу думку, активізувати морально-етичний аспект поведінки підприємців можна шляхом зростання обміну міжнародним позитивним досвідом у галузі соціальної відповідальності; залучати іноземних фахівців-

практиків, які могли би передати кращі світові кейси у сфері соціальної відповідальності; займатися пропагандою позитивної взаємодії держави та бізнесу; стимулювати підприємницьку активність, волонтерство; включати до освітньо-професійних програм факультативні курси з соціальної відповідальності бізнесу та підприємництва; проведення “круглих столів”, конференцій інших івентів з проблем впровадження соціальної відповідальності у сферу підприємництва.

Ще одним з інструментів зростання соціальної відповідальності бізнесу як основи сталого розвитку України може бути розробка різнорівневих (загальнонаціональний рівень, обласний, регіональний) програм поширення позитивної практики соціальної відповідальності. Їх метою має стати утворення позитивного середовища зростання рівня соціальної відповідальності серед людей, які займаються бізнесом.

До основних проблем, які стоять на заваді зростанню соціальної відповідальності серед підприємців віднесемо наступні: досить часте невиконання підприємцями законодавчих норм у сфері зайнятості оплати праці персоналу; нерозуміння важливості здійснення інвестицій в людський капітал; невідповідність трудовому внеску працівника та розміру його (її) грошової винагороди; низька конкурентоспроможність створених робочих місць; низька інноваційна культура; ведення нечесної конкурентної боротьби; недотримання екологічного законодавства та занижений розмір штрафних санкцій за його порушення; порушення прав споживачів; низька культура обслуговування клієнтів.

Для розв’язання таких проблем, ліквідації перепон для зростання рівня соціальної відповідальності бізнесу та сталого розвитку України, пропонуємо реалізувати наступні заходи (табл. 3.2).

Істотними чинником забезпечення реалізації перерахованих заходів є належне виконання функцій та розподіл обов’язків між усіма сторонами процесу, стейкхолдерами, приватними підприємцями, контролюючими органами, державою, правозахисними організаціями, ініціативними

представниками громадянського суспільства, незалежними експертами.

На нашу думку, державна політика сталого розвитку та соціально відповідального бізнесу може бути дієвою, у разі належного ресурсного, фінансового, інформаційного, і найголовніше, інтелектуального та кадрового

Таблиця 3.2

Заходи, які потрібно здійснити для зростання рівня соціальної відповідальності бізнесу

№ п/п	Зміст заходів
1.	Удосконалення системи захищеності співробітників та дотримання законодавства про працю; легалізація зайнятості; нарешті покласти край виплаті заробітної плати “в конвертах”; зростання інвестицій підприємців у людський капітал; посилення соціальної захищеності працівників
2.	Зростання рівня соціальної відповідальності бізнесу перед співгромадянами; зростання кількості створених робочих місць; утворення в організаціях систем управління якістю; зростання інноваційної активності
3.	Поліпшення стосунків бізнесменів та споживачів; удосконалення системи захисту прав споживачів; зростання рівня безпеки товарів та послуг; удосконалення цінової політики
4.	Зростання ролі приватних підприємців у охороні та захисті довкілля
5.	Дотримання принципів соціальної відповідальності перед стейкхолдерами та ключовими конкурентами; дотримання норм ведення чесної конкурентної боротьби

Джерело: складено автором на основі [36]

забезпечення. Лише створивши таке середовище, ми може сподіватися на позитивний злам ситуації у сфері соціальної відповідальності українських підприємців.

ВИСНОВКИ

Для Української держави ключовою стратегічною метою в перспективі повинно стати утворення соціально орієнтованої країни, якій буде притаманний сталий, стійкий, стабільний розвиток економіки, яка функціонує на інноваційних засадах. Пріоритетом №1 для усієї когорти державних службовців має стати утілення концепції сталого розвитку, яка покликана гармонізувати рівень життя сучасних та майбутніх поколінь українців, переходу до ощадливого використання наявних ресурсів, досягнення балансу між можливостями природи та запитами людей.

У ході даної кваліфікаційної роботи отримані наступні висновки.

В роботі узагальнені матеріали теоретичного напрацювання вчених щодо ключових характеристик концепції сталого розвитку та виявлено її практичні індикатори, а також з'ясовано основні компоненти сталого розвитку. З'ясовано, принципи сталого розвитку підприємства, які включають групу системоутворюючих та часткових принципів. У роботі наведено основні ознаки, які притаманні сталому розвитку підприємства. Запропоновані конкретні кроки для побудови системи управління сталим розвитком на регіональному рівні.

В умовах зростання соціальних та екологічних загроз, управління підприємством має бути скерованим на втілення у своїй діяльності заходів з імплементації концепції сталого розвитку. Ймовірно такі дії можуть викликати опір запланованим змінам, тому менеджмент підприємства повинен заздалегідь провести роз'яснювальну роботу і довести переваги від втілених заходів. Робота підприємства на засадах концепції сталого розвитку

буде сприяти гармонійній та соціально й екологічно відповідальній діяльності, буде більш сприйнятливою до проблем оточуючого середовища та зробить можливим конкурентоздатний економічний розвиток.

Завершена кваліфікаційна робота виконана на практичних матеріалах приватного підприємства «Рулен».

Результати проведеного економічного стану підприємства за 2018-2022 роки засвідчили наступне.

Необоротні активи у 2022 році порівняно з 2021 роком погіршилися на 0,9 мільйонів гривень. Основні засоби у 2022 р. порівняно з 2021 р. скоротилися на 1 млн. гривень (-14,9%). Виробничих запасів за період з 2018 р. до 2020 р. не було, з 2020 р. по 2021 р. вони зросли на 0,1 млн. гривень (+100%), у 2022 р. порівняно з 2021 р. збільшилися на 0,2 млн. гривень (+122,3%).

Коефіцієнт платоспроможності за період з 2018 р. до 2019 р. не змінився, і становив 0,04, з 2019 р. по 2020 р. покращився на 0,01 (+36,7%), за 2020-2021 р. погіршився на 0,01 (-12,9%), у 2022 р. порівняно з 2021 р. був на рівні 0,04.

У роботі запропоновано удосконалити організацію інформаційного забезпечення для дотримання принципів сталого розвитку.

Ключовим елементом удосконалення ефективності менеджменту підприємства в контексті його сталого розвитку є поліпшення інформаційного забезпечення. Нами запропонований алгоритм інформаційного забезпечення менеджменту приватного підприємства, який враховує завдання та виклики, які стоять перед ним та заснований на проєктному підході.

Результати наукових досліджень беззаперечно доводять, існування тісного зв'язку між рівнем цифровізації та сталим розвитком підприємства, його економічна стійкість, рівень інноваційності та конкурентоспроможність. Цифровізацію заслужено вважають гарним інструментом підтримки економічного, соціального та екологічного розвитку. Сталий розвиток справляє

вплив та залежить від цілей розвитку організації (в економічному, соціальному та екологічному аспектах). Нами запропоновані інструменти цифровізації менеджменту ПП “Рулен”.

Удосконалення використання економічного потенціалу приватного підприємства “Рулен” ми пропонуємо здійснювати шляхом раціонального використання сукупності інструментів менеджменту для забезпечення стабільного, тривалого, прогнозованого, конкурентоздатного функціонування.

Для зростання соціальної відповідальності бізнесу, слід активізувати морально-етичний аспект поведінки підприємців можна шляхом зростання обміну міжнародним позитивним досвідом у галузі соціальної відповідальності; залучати іноземних фахівців-практиків, які могли би передати кращі світові кейси у сфері соціальної відповідальності; займатися пропагандою позитивної взаємодії держави та бізнесу; стимулювати підприємницьку активність, волонтерство; включати до освітньо-професійних програм факультативні курси з соціальної відповідальності бізнесу та підприємництва; проведення “круглих столів”, конференцій інших івентів з проблем впровадження соціальної відповідальності у сферу підприємництва.

Отже, підсумовуючи, варто відмітити, що викладені пропозиції сприятимуть удосконаленню менеджменту приватного підприємства “Рулен” в контексті його сталого розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ажаман І.А., Жидков О.І. Теоретичне обґрунтування сутності та властивостей потенціалу підприємства. Економіка та держава. 2018. №2. С. 22-26.
2. Александров І.О. Стратегія сталого розвитку регіону: [монографія] / І.О. Александров, О.В. Половян, О.Ф. Коновалов, О.В. Логачова, М.Ю. Тарасова; за заг. ред. д-ра екон. наук. І.О. Александрова; НАН України. Ін-т економіки промисловості. - Донецьк: Вид-во “Ноулідж”, 2010. - 203 с.
3. Аналіз сталого розвитку - глобальний і регіональний контексти: у 2 ч. / наук. кер. М.З. Згуровський. - К.: НТУУ “КПІ”, 2009. - Ч. 2: Україна в індикаторах сталого розвитку. Аналіз. - 200 с.
4. Артеменко В.Б. Індикатори стійкого соціально-економічного розвитку регіонів. Регіональна економіка, 2006. № 2. С. 90-97.
5. Бужимська К.О., Царук В.М. Механізми управління розвитком підприємства: сутність і структура. Бізнес Інформ. 2020. №7. 278–287.
6. Багров Н.В. Регіональна геополітика стійкого розвитку / Н.В. Багров. - К.: Либідь, 2002. - 256 с.
7. Бортнік С.М. Соціальне підприємництво як інструмент вирішення суспільних проблем в контексті цілей сталого розвитку України. Економічний форум. 2022. №2. С. 101-111.
8. Бурик З.М. Удосконалення процесів державного регулювання сталого розвитку України. Інвестиції: практика та досвід. №2. С. 119-123.
9. Бондарчук Л.Ф., Бондарчук С.П., Білик О.С. Особливості організації сталого розвитку підприємств в умовах налагодження соціального діалогу та моніторингу безпеки. Формування ринкових відносин в Україні. 2022. №5

(252). С. 92-100.

10.Борщук Є.М. Основи теорії стійкого розвитку еколого-економічних систем: монографія / Є.М. Борщук. – Львів: Растр-7, 2007. – 435 с.

11.Борщук С.С., Загорський В.М. Концепція сталого розвитку і проблеми оптимізації економічних систем. Регіональна економіка. 2005. № 3. С. 113-119.

12.Буркинський Б.В. Економіко-екологічні основи регіонального природокористування та розвитку / Б.В. Буркінський, В.Н. Степанов, С.К. Харічков. ПРЕІ НАН України. – Одеса: Фенікс, 2005. – 575 с.

13.Васильців Т.Г., Лупак Р.Л., Рудковський О.В. Напрями та засоби стимулювання соціальної відповідальності підприємництва в Україні. Економіка та держава. 2019. № 5. С. 4-8.

14.Ватченко О.Б., Ільченко В.М. Виникнення та аналіз поняття «сталий розвиток». Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії: Зб. наук. пр. «Економічні науки», 2011. № 1. С. 64-68.

15.Веремчук Н.Г. Методичні підходи до оцінки сталого розвитку аграрного підприємства. Таврійський науковий вісник. № 86. С. 208-212.

16.Вовчок С.В., Слюсарева Л.В. Сталий та конкурентний розвиток підприємств аграрного сектору економіки. Український журнал прикладної економіки. 2020. Том 5. № 4. С. 388–394.

17.Воронкова В.Г., Нікітенко В.О., Череп А.В., Череп О.Г. Європейська гуманістична візія в управлінні людським розвитком як основа досягнення прогресу. Modern trends in science and practice. Volume 1 : collective monograph / Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks, California : GS Publishing Services, 2021. С. 24-30.

18.Голда Н. Конкурентоспроможність підприємств у контексті сталого розвитку. Соціально-економічні проблеми і держава. 2021. Вип. 2 (25). С. 602-609.

19.Гопцій Д.О. Наукові підходи до розуміння концепції сталого розвитку та напрями її використання при плануванні розвитку міст. Вісник

Сумського національного аграрного університету. Серія “Економіка і менеджмент”. 2015. Випуск 5 (64). С. 25-30.

20. Горбаль Н.І., Ломага Ю.Р. Циркулярна економіка - основа сталого розвитку підприємств. Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія “Проблеми економіки та управління”. 2022. № 1(9). С. 9-24.

21. Горошкова Л., Лісовська О., Лісовський С., Хлобистов Є. Моделювання удосконалення адміністративно-територіального устрою для сталого розвитку території (на прикладі Запорізької області). Проблеми безперервної географічної освіти і картографії. 2020. Випуск 31. С. 24-33.

22. Гречко А., Очеретяна О. Дослідження еволюції наукової думки в аспектах визначення сутності поняття “сталий розвиток підприємства”. Підприємництво та інновації. 2020. № 15. С. 37-41.

23. Грішнова О.А. Соціальна відповідальність бізнесу: сутність, значення, стратегічні напрями розвитку в Україні. Україна: аспекти праці. 2010. №7. С. 3-8.

24. Гурочкіна В.В. Інноваційний потенціал підприємства: сутність та система захисту. Економіка: реалії часу. 2015. № 5 (21). С. 51-57.

25. Давиденко Н. М. Ліквідність та платоспроможність як показники ефективності фінансового менеджменту підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2015. № 2 (44). С. 36–40.

26. Данилишин Б.М. Розроблення національних стратегій сталого розвитку: корисний досвід для України. Механізм регулювання економіки. 2008. № 3 (2). С. 214-218.

27. Данилишин Б.М., Чернюк Л.Г., Фащевський М.І. Просторова організація продуктивних сил України: мезо- та мікрорегіональний рівень. Вінниця: Книга-Вега, 2007. 572 с.

28. Дергалюк М.О. Управління економічним потенціалом підприємств торгівлі сільськогосподарською технікою. Агросвіт. 2019. №7. С. 60-64.

29. Економічний енциклопедичний словник / С.В. Мочерний, Я.С.

Ларіна , О.А. Устинко, С.І. Юрій; [за ред. С.В. Мочерного]. – Львів: Світ, 2006. – Т.2. – 568 с.

30.Єршова Н.Ю. Удосконалення теоретико-методичних основ інформаційного забезпечення управління сталим розвитком підприємства. Економіка, організація та управління. 2020. №10 (152). С. 38-44.

31.Єршова О.О. Інституціональне забезпечення механізму управління розвитком бізнес-процесів підприємства. Науковий вісник Ужгородського університету. 2019. Серія «Економіка», Вип. 2, 85-95.

32.Загорський В.С. Концептуальні основи формування системи управління сталим розвитком еколого-економічних систем: Монографія. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2018. 336 с.

33.Заячківська О.В., Семешук Я.С. Удосконалення механізмів управління активами як чинник сталого розвитку підприємства. Вісник НУВГП. Серія “Економічні науки”. 2021. № 2(94). С. 46-52.

34.Карпенко О.О., Майзель С.П. Теоретичні аспекти забезпечення сталого розвитку підприємства. Науковий журнал “Economic Synergy”. 2023. Випуск 1(7). С. 98-111.

35. Квятковська Л.А. Реалізація принципів концепції сталого розвитку в діяльності підприємства. Вісник соціально-економічних досліджень. 2013. №1. С. 85-89.

36. Кравчик Ю. В. Аспекти соціальної відповідальності бізнесу в системі державної політики сталого розвитку країни. Український журнал прикладної економіки. 2021. Том 6. № 2. С. 181–190.

37. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. посібник. / Н.С. Краснокутська – К.: Центр навчальної літератури, 2020. – 352 с.

38. Краснокутська Н.С. Потенціал торговельного підприємства: теорія та методологія дослідження: моногр. / Н.С. Краснокутська. - Х.: Харк. держ. Ун-т харчування та торгівлі, 2010. - 247 с.

39. Лукашук Л.С. Трансформація напрямів державного управління

сталим розвитком регіонів України. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2022. Том 33 (72). №5. С. 46-52.

40. Ляшевська О.І. Державне регулювання валового регіонального продукту як чинник сталого розвитку регіону: монографія. Харків: «Друкарня Мадрид», 2016. 200 с.

41. Маковецька І.М., Яргін М.В. Стратегічне планування як основа сталого розвитку підприємства. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2021. №2 (36). С. 37-40.

42. Макосій С.Д. Зарубіжний досвід реалізації стратегії сталого розвитку. Механізми державного управління. 2017. Випуск 2. С. 22-27.

43. Мудрак Р.П., Лагодієнко В.В., Демченко О.В. Економічна складова сталого розвитку сільського господарства України. DOI: 10.32782/2415-8240-2022-101-2-141-152.

44. Нікітенко В., Метеленко Н., Шапуров О. Концепція цифрової трансформації як чинник підтримки сталого екологічного, соціального та економічного розвитку. Humanities Studies. 2022. Випуск 12 (89). С. 142-152.

45. Нікітенко В.О. Креативний клас як чинник удосконалення людського капіталу у контексті розвитку смарт-освіти. Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia: Zaporizhzhia National University, 2021. 7 (84), P. 22-30.

46. Овдієнко О.В. Особливості стратегічного планування цілей сталого розвитку України. Збірник наукових праць Державного податкового університету: електронне наукове видання. 2022. №1. С. 99-134.

47. Олексенко Р. Формування концепції креативної особистості як фактор креативно-знаннєвої економіки в умовах викликів глобалізації. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2017. Випуск 71. С. 118–126.

48. Опарін В.М., Волковський Є.І., Волковська Н.І. Фактор безпеки в контексті фінансового забезпечення сталого розвитку. Фінанси України.

2022. №7. С. 7-31.

49. Основи стійкого розвитку: навч. посібник / за заг. ред. д.е.н., проф. Л.Г. Мельника. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2005. – 654 с.

50. Павленко О.О., Лаврик Є.І., Калюжна Я.М. Роль державного регулювання в формуванні бізнес-процесів підприємства в контексті сталого розвитку. Вісник СумДУ. Серія “Економіка”. 2020. №4. С. 9-14.

51. Палєхова Л.Л. Управління сталим розвитком: довідник базових погнять. К.: “Ліра”. - 2012. 47 с.

52. Підсумковий документ Конференції ООН із сталого розвитку «Ріо + 20». «Майбутнє, яке ми хочемо». URL: www.uncsd2012.org/content/documents/779futurewewant_ukrainian.pdf

53. Пінчук А.О. Фактори формування державної політики сталого розвитку сільського господарства в Україні. Чернігівський науковий часопис. Серія 1. Економіка і управління. 2019. № 1(10). С. 7-13.

54. Порудєєва Т.В., Ткаченко М.О., Крамаренко А.Ю. Концепція сталого розвитку регіону. Приазовський економічний вісник. 2018. Випуск 6 (11). 356-359.

55. Програма дій “Порядок денний на ХХІ століття”: ухвалена конференцією ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро (Саміт “Планета Земля”, 1992 р.): пер. з англ. – 2-ге вид. – К.: Інтелсфера, 2000. – 360 с.

56. Руденко Л. Сталий розвиток: пошуки моделей сталого розвитку України. Український географічний журнал. 1998. № 1. С. 5–12.

57. Семенюк О. М. Алгоритм комплексної оцінки рівня сталого розвитку підприємства. Вісник ХНУ. 2013. № 6. Т. 2. С. 186–189.

58. Смачило В.В. Формування кадрового потенціалу як пріоритет сталого розвитку. Вісник економіки транспорту і промисловості. №58. 2017. С. 335-337.

59. Соколенко В.А., Усачов М.І. Удосконалення управління підприємством в контексті сталого розвитку. Вісник НТУ “ХПІ”. 2013. № 69.

С. 161-168.

60. Сталый розвиток: світоглядна ідеологія майбутнього: Монографія / За ред. Акад. НААН України М.А. Хвесика. К.: Вид-во ДУ Ін-ту економіки природокористування та сталого розвитку НАН України, 2012. 465 с.

61. Степаненко Т.О. Теоретичні та методичні засади сталого розвитку підприємства. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2020. Том 31 (40). № 6. С. 136-141.

62. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року (Проект). URL: <https://www.sd4ua.org/wp-content/uploads/2015/02/Strategiya-stalogo-rozvytku-Ukrayiny-do-2030-roku.pdf>

63. Танклевська Н.С., Мірошніченко В.О. Етимологічне значення економічного та фінансового потенціалів. Таврійський науковий вісник. №93. С. 362-367.

64. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник [Текст]. - К. : КНЕУ, 2003. - 554 с.

65. Територіальний розвиток і регіональна політика в Україні: виклики та пріоритети України / за ред. В. С. Кравців. – Львів: ДУ “Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України”, 2018. – 157 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20180701.pdf>.

66. Указ Президента України “Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

67. Харченко Т.М. Удосконалення стратегії сталого розвитку в системі стратегічного менеджменту підприємства. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія “Економіка і менеджмент”. 2019. № 2(80). С. 62-66.

68. Хаустова В.Є., Омаров Ш.А. Концепція сталого розвитку як парадигма розвитку суспільства. Проблеми економіки. 2018, № 1 (35), С. 265-273.

69. Цілі Сталого розвитку в Україні // Офіційний сайт ООН в Україні. URL: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytkutysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>

70. Чирва О., Осадчук Н. Концептуальний підхід до управління сталим розвитком на локальному рівні як підґрунтя інтеграції просторового та регіонального розвитку. Науковий вісник Полісся. 2022. № 1(24). С. 78-92.

71. Язлюк Б.О., Ужва А.М. Соціальна компонента в структурі сталого розвитку регіонального аграрного бізнесу: комплексний аналіз. Український журнал прикладної економіки. 2017. Том 2. №2. С. 67-74.

72. Agenda 21. United Nations Conference on Environment and Development, Rio de Janeiro, Brazil, 3 to 14 June 1992 / United Nations. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf>.

73. Bocken, N.M.P., Short, S.W., 2016. Towards a sufficiency-driven business model: experiences and opportunities. Environ. Innovation Soc. Transitions 18, 41–61. URL: <http://dx.doi.org/10.1016/j.eist.2015.07.010>.

74. Butlin, John. Our common future. By World commission on environment and development. Journal of International Development 1987. (en) 1 (2). с. 284-287 DOI: 10.1002/jid.3380010208.

75. Masterson V. These 3 charts show the impact of war in Ukraine on global trade / World Economic Forum. 2022. April 26. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2022/04/ukraine-war-global-trade-risk/>.

76. Review of the EU Sustainable Development Strategy (EU SDS) - Renewed Strategy // <http://europa.eu/index%20en.htm>

77. Ruta M. How the war in Ukraine is reshaping world trade and investment. 2022. May 3. URL: <https://blogs.worldbank.org/developmenttalk/how-war-ukraine-reshaping-world-trade-and-investment>.

78. Spangenberg J. Bonniot O. Sustainable indicators – a compass on the road towards sustainability. Wuppertal paper, 1998. № 81. 34 p.

79. Sustainable Development Report. URL: <https://dashboards.sdindex.org/map>.

80. Uzhva A. Competitiveness of Enterprises in a Sustainable Agribusiness Development. Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences. 2016. Vol. IV (17), Issue 108. P. 7-11.

